

Oversikt over museene i statsbudsjettet for 2023

Denne filen viser utdrag fra statsbudsjettet 2023, som berører museums- og kulturfeltet. Med søkeord **museum** og **kultur**

Innhold

Kultur- og likestillingsdepartementet	2
Samferdselsdepartementet	39
Klima- og Miljødepartementet	41
Kunnskapsdepartementet	44
Forsvarsdepartementet	48
Nærings- og fiskeridepartementet	50
Utenriksdepartementet	51
Oljedepartementet	53
Justis- og beredskapsdepartementet	57
Barne- og Familiedepartementet	59
Kommunal- og Distrikts departement	63

Kultur- og likestillingsdepartementet

s.11-14

1 Regjeringens kultur- og likestillingspolitikk

1.1 Overordnede mål for kultur- og likestillingspolitikken

Målet for kultur- og likestillingspolitikken er at folk i hele landet skal få frihet og mulighet til å leve det livet de ønsker.

Mulighetene for deltakelse skal ikke defineres av forhold som sosial bakgrunn, økonomi, kjønn og kjønnsidentitet, seksuell orientering, alder, funksjonsevne, etnisitet, eller hvor i landet du bor. Alle skal kunne ha gleden av kultur- og idrettsopplevelser. Derfor bygger regjeringen videre på fellesskapsløsningene i den norske modellen. Folk skal ha tilgang til kunst og kultur, uavhengig av hvem de er, og hvor de bor.

Kulturen bidrar til å skape levende lokalsamfunn og et godt liv for den enkelte. Regjeringen vil gjennomføre et nytt kulturløft som skal komme hele landet til gode, og med mål om gradvis å øke kulturens andel av statsbudsjettet til én prosent. I dette kulturløftet vil regjeringen særlig satse på den lokale og regionale kulturen. Regjeringen vil styrke de universelle ordningene, slik som bibliotek, fritidsklubber og Den kulturelle skolesekken. Målet er å bygge opp under fellesskapsløsningene, der målgruppen er alle.

Regjeringen vil legge til rette for flere kulturarbeidsplasser, sikre kulturinstitusjonene og satse på det frie feltet. Det er viktig at kunstnere i større grad anerkjennes som arbeidstakere på linje med andre arbeidsfolk. Regjeringen har derfor iverksatt arbeidet med en ny kunstnermelding. Kultur- og kunstnerpolitikken skal på den ene siden sikre at befolkningen har tilgang til et mangfold av kunstuttrykk i hele landet og på den andre siden sikre et vitalt og mangfoldig kunstfelt med rimelige arbeidsvilkår for kunstnere. I meldingen skal dagens tiltak og virkemidler gjennomgås, og det skal legges fram forslag til en helhetlig kunstnerpolitikk.

Å styrke lokal og regional kultur handler både om økonomiske ressurser og et forsterket lovverk. Regjeringen har derfor iverksatt utredning av regionale kulturfond som skal stimulere til økt kunst- og kulturaktivitet lokalt. Målet er å styrke samspillet mellom profesjonelt og frivillig kulturliv, i tillegg til å forsterke lokal og regional kulturfrivillighet.

Kulturlivets rammer er basert på den samlede innsatsen fra staten, fylkeskommunene, kommunene og en rekke private aktører. Et godt samspill mellom offentlig og privat engasjement er viktig for å realisere de kulturpolitiske målene. Regjeringen har styrket samarbeidet med KS, slik at alle forvaltningsnivåer skal trekke i samme retning.

Fritidsaktiviteter og idrettstilbud skal være tilgjengelig for alle. Deltakelse i kor, korps, band, festivaler, dansegrupper, filmklubber, dataspilltreff, amatørteater, lesesirkler, historielag, kunstklubber og et mangfold av andre aktiviteter har stor betydning for den enkelte og i lokalsamfunnet. Regjeringen vil derfor igangsette arbeidet med å utvikle en strategi for hva kulturfrivilligheten består i, og hva som kan gjøres for å hindre barrierer for aktivitet og deltakelse.

Kulturfrivilligheten er også viktig for arbeidsmarkedet for profesjonelle kunstnere. Strategien for kulturfrivilligheten skal derfor se på spillet mellom den profesjonelle og frivillige kulturen. Det er et mål å sikre tilgang på gode og riktige møteplasser for øvelse og framføring, samt å bidra til en bærekraftig økonomi gjennom gode tilskuddsordninger for kulturfrivilligheten.

Arbeidet med strategien vil skje i nært samarbeid med organisasjonene for kulturfrivilligheten, kommunesektoren og andre statlige instanser.

Regjeringen vil særlig satse på barn og unge, og at terskelen for deltakelse i idrett og andre fritidsaktiviteter blir så lav som mulig. Regjeringen vil legge til rette for at det blir bygd flere idrettsanlegg og at prisene og utstyrspresset blir redusert. Frivilligheten og idretten skal ha god finansiering og stor frihet, slik at de blir i stand til å oppfylle sin samfunnsrolle som fellesskapsarena.

Regjeringens mål er at alle grupper i samfunnet har tilgang til et godt medietilbud og en opplyst offentlig samtale. Mediene er en forutsetning for ytringsfrihet og demokrati, og mediepolitikken er derfor grunnleggende demokratipolitikk. Det er viktig med troverdige, redaktørstyrte medier av høy kvalitet. Regjeringen vil sikre ytringsfrihet gjennom de frie mediene, og redaktører og journalister skal ha et spesielt vern.

Arbeidet for likestilling og mot diskriminering står sentralt for regjeringen, og må foregå på alle sentrale samfunnsområder. Det omfatter en særskilt innsats på områdene likestilling mellom kvinner og menn, mellom mennesker med ulik seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, i tillegg til funksjonsevne, etnisitet, religion og alder.

Regjeringen anerkjenner at selv om vi er kommet langt i arbeidet for et likestilt, mangfoldig og trygt samfunn for alle i Norge, er det fortsatt mye arbeid som gjenstår.

Regjeringen vil arbeide for et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked. Det er et mål å sørge for at flere kvinner i større grad blir økonomisk uavhengige. Regjeringen vil også styrke arbeidet mot seksuell trakassering og trappe opp innsatsen mot vold i nære relasjoner.

Natt til 25. juni 2022 ble skeive i Norge hardt rammet i det som virker som et målrettet angrep. Det ble en smertelig påminnelse om at det fortsatt må arbeides for at Norge skal bli et tryggere, mer likestilt og inkluderende samfunn for alle lhbt+-personer. Organisasjonene som arbeider for å fremme mangfold innen kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, spiller en særlig viktig rolle her.

Arbeidet med likestilling og mangfold er en hovedprioritering på tvers av Kultur- og likestillingsdepartementets politikkområder.

1.2 Hovedprioriteringer i budsjettforslaget for 2023

Kultur- og likestillingsdepartementets forslag til statsbudsjett er på til sammen 23,3 mrd. kroner. Det er en økning på 1 367 mill. kroner fra saldert budsjett 2022, eller tilsvarende 6,2 pst.

Hovedprioriteringene i budsjettforslaget er:

- Regjeringen vil legge til rette for full merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner, og foreslår å øke bevilgningene til ordningen med 125 mill. kroner, til totalt 2 025 mill. kroner i 2023. Sammen med økningen på 150 mill. kroner som ble innarbeidet ved behandlingen av tilleggsproposisjonen til statsbudsjettet 2022, innebærer det at ordningen er styrket med til sammen 275 mill. kroner.
- Regjeringen har etablert en strømstøtteordning for frivillige organisasjoner for å gjøre frivilligheten i stand til å opprettholde aktiviteten til tross for økte strømpriser. Ordningen foreslås videreført i første halvår 2023 med en samlet bevilgning på 770 mill. kroner.
- Regjeringen foreslår å øke tilskuddene til organisasjonene som arbeider med å fremme aksept for mangfoldet innen kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, og foreslår å styrke tilskuddsordningen for lhbt+-organisasjonene med 15 mill. kroner. Økningen skal blant annet bidra til å styrke oppfølgingen av lhbt+-feltet etter angrepet i Oslo 25. juni 2022.
- Regjeringen vil fremme mangfold og talentutvikling innen film og dataspill, og foreslår å øke bevilgningene til Filmfondet med 20 mill. kroner i 2023. 5 mill. kroner av denne økningen er øremerket satsing på dataspill og dataspillkultur.

- Regjeringen vil styrke litteratur- og leselestiltak med en økning på 1 mill. kroner hver til organisasjonene Foreningen !les, Leser søker bok og Norsk barnebokinstitutt. Regjeringen vil prioritere prosjekt- og utviklingsmidler til bibliotekfeltet når overskuddet av spillemidler til kulturformål skal fordeles i 2023.
- Regjeringen vil fremme samisk kunst og kultur og foreslår 5 mill. kroner til videre planlegging av prosjektet om nye lokaler for det samiske museet RiddoDuottarMuseat i Karasjok.
- Bevilgningene til kunstnerstipendordningene foreslås videreført med til sammen 434 mill. kroner, hvilket innebærer en videreføring av de 100 nye stipendhjemlene som ordningene ble styrket med i forbindelse med behandlingen av tilleggsproposisjonen til 2022-budsjettet. Videreføringen av stipendhjemlene og økningen i stipendsatsene er et ledd i regjeringens arbeid med å sikre kunstnere gode arbeidsmuligheter og arbeidsvilkår.
- Regjeringen vil styrke arbeidet med kjønnslikestilling. Bevilgningene til likestillingssettene og andre likestillingspolitiske tiltak ble styrket ved behandlingen av tilleggsproposisjonen for statsbudsjettet 2022. Regjeringen foreslår å videreføre denne økningen i 2023.

Den økonomiske situasjonen er sterkt preget av krigen i Ukraina, energikrisen i Europa og kraftig prisvekst. Samtidig som norsk økonomi går for fullt, blir det dyrere å leve for folk. Hovedmålet med regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023 er å få kontroll med den kraftige prisveksten, skape trygghet rundt folks økonomi og arbeidsplasser, og utjevne de sosiale og geografiske forskjellene.

Trygg økonomisk styring beskytter vanlige folk mot høyere og raskere renteøkninger. I denne situasjonen handler trygg økonomisk styring om å bruke mindre penger. Dette vil også måtte gjelde for overføringene over kulturbudsjettet. Kultur- og frivillighetssektoren vil, som alle andre prioriterte sektorområder, måtte forholde seg til gjeldende økonomiske rammevilkår.

De statlige overføringene over kulturbudsjettet er i all hovedsak foreslått videreført i forslaget til statsbudsjett for 2023. I lys av den økonomiske situasjonen representerer det i seg selv en viktig prioritering.

1.3 Andre saker

Navngitte tilskuddsmottakere

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) har gjennomført en områdegjennomgang av praksis for navngiving av tilskuddsmottakere i statsbudsjettet. Tilskudd der mottakeren er navngitt i

budsjettproposisjonen, utgjør unntak fra bestemmelsene i økonomiregelverket. Slike unntak kan være hensiktsmessige i enkelte tilfeller, for eksempel dersom det gjelder viktige formål uten alternative tilbydere, men navngitte mottakere kan også medføre mindre effektiv måloppnåelse fordi mottakeren unntas fra konkurranse og prioritering. Regjeringen har derfor startet et arbeid med å redusere antall navngitte tilskuddsmottakere i statsbudsjettet. Se Prop. 1 S (2022–2023) Gul bok for ytterligere beskrivelse.

På Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett for 2022 er det navngitt om lag 320 tilskuddsmottakere med angitte beløp. Den samlede bevilgningen til disse formålene er på om lag 5,7 mrd. kroner i saldert budsjett 2022, noe som utgjør 37 pst. av det samlede budsjettet på ca. 21 mrd. kroner.

Kultur- og likestillingsdepartementet vil i lys av områdegjennomgangen sette i gang en prosess for å se på mulighetene for å redusere antall navngitte tilskuddsmottakere på departementets budsjettområde og innlemme disse i søkbare tilskuddsordninger. Slike søkbare ordninger må imidlertid utformes på en slik måte at de ivaretar overordnede kulturpolitiske mål, slik som f.eks. geografisk spredning, bredde i kulturtilbud og nødvendig forutsigbarhet for det profesjonelle kulturlivet. Departementet vil legge vekt på å forankre et slikt arbeid i nær dialog med sektoren og berørte aktører.

Justeringer i tilskuddsforvaltningen

De senere år er store deler av tilskuddsforvaltningen i Kultur- og likestillingsdepartementet delegert til underliggende virksomheter. Dette gjelder forvaltning av både tilskuddsordninger og enkeltvis tilskudd til navngitte mottakere. Et gjennomgående prinsipp i forvaltning av tilskudd er at den skal tilpasses tilskuddets omfang, risiko og vesentlighet. Med bakgrunn i utvikling av regelverk og at en større andel av tilskuddsforvaltningen er overført til underliggende virksomheter, har departementet modifisert inndelingen i ulike styringsnivåer fastsatt i Prop. 1 S (2010–2011). Det er utarbeidet egne regler for oppfølging av tilskudd der forvaltningen er delegert. I den grad forvaltning av tilskudd gjennomføres av departementet selv, er den basert på risikovurderinger som er knyttet til tilskuddets vesentlighet, størrelse og tidshorisont.

Kompensasjonsberegninger i forbindelse med innføring av ny premiemodell for statlige virksomheter fra 2022

Statens pensjonskasse (SPK) innførte fra og med 2022 en ny hendelsesbasert og virksomhetsspesifikk premiemodell for statlige virksomheter. Det ble lagt opp til at omleggingen skulle være om lag budsjettneutryl på innføringstidspunktet, ved at de berørte virksomhetene fikk en reduksjon eller en økning i bevilgningen i tråd med endret premie, sammenlignet med hva som ville fulgt av gammelt premiesystem. Saken var omtalt i Prop. 1 S (2021–2022) for Arbeids- og sosialdepartementet på sidene 28 og 29.

I etterkant av at kompensasjonsberegningene ble gjennomført, er det registrert forhold som tilsier at virksomhetene samlet er noe overkompensert. Dette skyldes at beregningene i saldert budsjett 2022 av pensjonspremier etter gammel premiemodell var basert på estimert pensjonsgrunnlag per 1. januar 2022. Grunnlaget ble ved en inkurie ikke oppjustert med lønnsveksten gjennom året. Det betyr at premieanslagene etter gammel modell skulle vært noe høyere, som igjen betyr at kompensasjonen skulle vært noe lavere. Regjeringen foreslår som følge av dette å redusere bevilgningene på Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett med til sammen 2,6 mill. kroner. Forslaget berører utgiftsbevilgningene på driftspostene (01-postene). Det vises til Arbeids- og inkluderingsdepartementets Prop. 1 S (2022–2023) for nærmere omtale.

Endrede jobbreisevaner

Covid-19-pandemien endret våre jobbreisevaner og førte til økt samhandling på digitale plattformer. Erfaringer etter pandemien viser at disse endringene vedvarer. På bakgrunn av dette foreslås de samlede driftsbevilgningene (01-postene) under Kultur- og likestillingsdepartementet redusert med 9 mill. kroner

S.42-43

Mål

Regjeringens kulturpolitikk vil støtte opp under et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv og satse særlig på den lokale og regionale kulturen. Folk skal ha tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet, uavhengig av hvem de er og hvor de bor. Regjeringen vil legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø over hele landet, sikre institusjonene og satse på det frie feltet. Regjeringen vil legge til rette for at kunstnere og kulturarbeidere får bedre rettigheter og arbeidsmuligheter. Kunstnere er også arbeidsfolk.

Regjeringen vil sikre både materielle og immaterielle uttrykk som dokumenterer landets historie. Museene, Arkiverket og Nasjonalbiblioteket m.fl. skal ha økonomiske og bygningsmessige rammevilkår som gir disse viktige institusjonene handlingsrom for å bygge opp, ta vare på, forske på,

gjøre tilgjengelig og formidle et bredt spekter av samlinger. Fysiske og digitale arenaer for kunnskap om fortid og samtid skal være lett tilgjengelige for folk flest i hele landet.

Regjeringen vil sikre at norsk fremdeles skal være et vitalt, fullverdig og samfunnsbærende språk i landet vårt. Nynorsk og bokmål skal være likestilte språk, og som det minst brukte skriftspråket skal nynorsk fremmes og sikres gode vilkår. Alle språk er bærere og formidlere av identitet, innhold og kultur. Spesielt for små språksamfunn er dette sentrale perspektiv. Regjeringen vil derfor sikre arbeidet med å styrke bokmål, nynorsk, de samiske språkene, de nasjonale minoritetsspråkene og norsk tegnspråk i tråd med språkloven.

Internasjonal aktivitet og samarbeid er en forutsetning for å skape og utvikle kunst og kultur som speiler mangfoldet av befolkningen, og gir publikum i hele landet tilgang til et bredt kulturtilbud. Kunstnerisk frihet og ytringsfrihet er under press flere steder i verden, og regjeringen vil kjempe mot en innskrenkning av demokratiske verdier internasjonalt. Regjeringen vil fremme norsk kultur i utlandet og bidra til samarbeid mellom norske kunstnere og kunstnere i land der menneskerettigheter og ytringsfriheten er under press. Regjeringen gir støtte til et mangfold av institusjoner og ordninger som bidrar til at norsk kunst- og kulturliv utvikles gjennom internasjonalt samarbeid, og vil jobbe for en mer helhetlig forvaltning av de statlige midlene til internasjonal kultur.

Kulturlivets rammer er basert på den samlede innsatsen fra staten, fylkeskommunene, kommunene og en rekke private aktører og finansører. Enkelte oppgaver innenfor kategorien blir løst av statlige virksomheter. Et godt samspill mellom offentlig og privat engasjement er viktig for å nå målene.

Aktuelle saker Kunstnermelding Kultur- og likestillingsdepartementet har gjenopptatt arbeidet med kunstnermeldingen. Den vil bygge på overordnede politiske mål i Hurdals plattformen. Kultur- og kunstnerpolitikken skal på den ene siden sikre at befolkningen har tilgang til et mangfold av kunstuttrykk i hele landet og på den andre siden sikre et vitalt og mangfoldig kunstfelt med rimelige arbeidsvilkår for kunstnere. I meldingen skal dagens tiltak og virkemidler gjennomgås, og det skal legges fram forslag til en helhetlig kunstnerpolitikk.

Nasjonalmuseet

Nybygget for Nasjonalmuseet på Vestbanen i Oslo er nå ferdigstilt. Museet åpnet for publikum 11. juni 2022 og har vært en stor suksess med om lag 400 000 besøkende i løpet av de tre første månedene. Gjennom dette prosjektet er det etablert helt andre rammevilkår for Nasjonalmuseets virksomhet. Utstillingsarealer på mer enn 13 000 kvm representerer om lag en dobling av størrelsen sammenliknet med de tidligere utstillingarenaene. Dette gir stor fleksibilitet for å formidle alle

former for visuelle kunstuttrykk, arkitektur og design på nye måter. Både utstillingsrommene og magasinene vil gi optimale klimatiske forhold for oppbevaring av kunsten. Museet vil også tilfredsstille de strenge kravene som ofte stilles ved innlån av verdifulle kunstverk fra museer i andre land.

s.44

Nasjonale kulturbygg

Både museer og andre kulturinstitusjoner trenger bygninger som gir tidsmessige rammer både for formidling og andre funksjoner. Tilskuddsordningen for nasjonale kulturbygg bidrar med statlige investeringstilskudd til bygninger og lokaler som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon. Statistikken fra de siste ti årene viser at tildelinger over posten Nasjonale kulturbygg har en klar overvekt til landets to største byer. Av de totalt 3,9 mrd. kronene som er vedtatt på denne posten i perioden 2013–2022, har 18,9 pst. gått til Oslo og 15,6 pst. gått til Bergen. Regjeringen tar sikte på en bredere geografisk fordeling av prosjekter i årene framover. Innenfor foreslått bevilgningsramme og tilhørende tilsagnsfullmakt for utbetaling i senere budsjettår, vil igangsatte prosjekter videreføres i 2023 i tråd med prosjektenes fremdrift. Den økonomiske situasjonen medfører at det i 2023 ikke er funnet rom for å igangsette nye byggeprosjekter.

s.45

Samisk kultur og språk

Samiske perspektiver skal være en selvsagt og naturlig del av den nasjonale kultur- og språkpolitikken. Sametinget har prioritert arbeidet med å styrke samisk kunst, kultur og språk i lang tid, og er derfor regjeringens viktigste samarbeidspartner i arbeidet med å løfte samisk kultur og språk. Samiske kunst- og kulturinstitusjoner er viktige i arbeidet med å styrke samisk kultur. De forvalter de samiske språkene, og er sentrale i produksjon, formidling, dokumentasjon, bevaring og visning av samisk kunst og kulturarv. Flere museer i og utenfor Europa har samiske gjenstander i sine samlinger som man har lite systematisk kunnskap om. Gjennom prosjektet Dávvirat Duiskkas, som betyr «Gjenstander i Tyskland», samarbeider tyske og samiske museer om kartlegging og kunnskapsutveksling om samiske gjenstander i tyske samlinger. Prosjektet går over en femårsperiode og skal blant annet åpne for samarbeid om utstillinger, digitalisering av samlinger og tilgjengeliggjøring av samlinger internasjonalt. Kultur- og likestillingsdepartementet har tilrettelagt og

finansiert prosjektet, Sametinget er prosjekteier, mens Samisk museums lag er prosjektansvarlig, jf. kap. 328, post 78. Samiske kulturbygg danner viktig infrastruktur for å styrke og bevare samisk identitet, språk og kultur. Nybygg for det sørsamiske museet og kultursenteret Saemien Sijte i Snåsa er ferdigstilt og nye Saemien Sijte åpnet for publikum i juni 2022, jf. nærmere omtale under kap. 322. Det samiske museet RiddoDuottarMuseat i Karasjok har behov for nye lokaler, bl.a. for å kunne vise fram den betydelige samiske kunstsamlingen som forvaltes av museet, og for å kunne ta imot gjenstandene som skal tilbakeføres gjennom Bååstedeprojektet. Regjeringen foreslår 5 mill. kroner til planlegging av prosjektet i 2023. Videre har Statsbygg igangsatt bygging av et samlokalisert nybygg for Beavváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet. Bodø ble i 2019 tildelt status som Europeisk kulturhovedstad i 2024 av en jury oppnevnt av EU. Prosjektet har et budsjett på 300 mill. kroner, hvorav Kultur- og likestillingsdepartementet bidrar med 1/3. Samiske språk og samisk kultur vil være bærende elementer i programmet for 2024, som vil omfatte en rekke samiske kulturprosjekter i løpet av kulturhovedstadsåret.

s.53

Kulturvern

Avsetningen til kulturvernformål skal stimulere til innsamling, dokumentasjon, bevaring og formidling av kulturarv i Norge. I 2021 prioriterte rådet å gi tilskudd fra avsetningen til prosjekter hvor urfolk, minoriteter og marginaliserte gruppers historie og kulturarv blir dokumentert og formidlet, og der kunst og kultur som springer ut fra ulike tradisjoner ivaretas. Det ble også gitt prioritet til tiltak som fornyer formidlingen og gir økt deltakelse blant barn og unge. Prosjekter hvor barn og unge involveres og får innsikt i historie og kulturarv gjennom egen utforsking og bruk ble spesielt prioritert. Det samme har prosjekter med dokumentasjon og formidling av vår samtid og nære fortid. Under kulturvernformål ble det i 2021 mottatt 216 søknader, og 49 pst. av søknadene ble innvilget.

s.54-55

Driftstilskudd til kulturinstitusjoner og -organisasjoner

Norsk kulturråd fikk fra 2021 et større ansvar for den administrative søknadsbehandlingen for tilskuddsmottakere på Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett, jf. post 74, 75 og 76. Den administrative delen av søknadsbehandlingen innebærer gjennomgang og formalkontroll av enkeltsøknader og rapporter, og vurderinger av måloppnåelse på aggregert nivå. Det ble i 2021 bevilget midler til drift og aktivitet for 83 virksomheter på post 74, og til 44 virksomheter på post 75, som bidro til eller tilrettela for målet om produksjon og formidling av ulike kunst- og kulturuttrykk.

Norsk kulturråd forvaltet i 2021 tilskuddsordninger til amatørteater. Det ble overført 12,2 mill. kroner til ordningene. Tilskuddene gikk til drift og aktivitet. Fra post 76 ble det også gitt tilskudd på totalt 10,8 mill. kroner til fire navngitte amatørteatre. Utvikle rollen som kunnskapsprodusent Norsk kulturråd arbeider kontinuerlig med å bygge kunnskap om kunst- og kultursektoren, både for å sikre at Kulturrådets virkemidler er mest mulig treffsikre, og for å levere et godt kunnskapsgrunnlag til utviklingen av norsk kulturpolitikk. Arbeidet har i 2021 omfattet nye bestillinger fra rådet for Norsk kulturfond og Kultur- og likestillingsdepartementet, oppfølging av kunnskapsprosjekter som gjennomføres av eksterne forskningsmiljøer, identifisering av nye kunnskapsbehov, og egen kunnskapsproduksjon blant annet basert på data fra egne søknadssystemer. Arbeidet med å kartlegge konsekvensene av pandemien og vurdere virkemidler for en styrket framtidig kultursektor, dominerte mye av Kulturrådets kunnskapsproduksjon i 2021. Det ble gjennomført omfattende kunnskapsinnhenting med fokus på tre hovedområder: sektorens økonomi, produksjon og formidling og kulturbruk. Fire delrapporter ble publisert i 2021. Sluttrapporten om pandemiens konsekvenser ble ferdigstilt i april 2022. Kulturrådet publiserte i 2021 to rapporter fra forskningssatsingen Barn og unge og kunst og kultur. Barnehagebarns kunstmøter på museum viser betydningen av de barnekulturelle fellesskapene i møter med kunst og kultur. Samarbeid mellom små og store vesen utforsker barns likestilte medvirkning i kunstprosjekter. Rapporten Kunst i tall 2020 – inntekter fra musikk, litteratur, visuell kunst og scenekunst ble lansert høsten 2021. Rapporten viderefører og oppdaterer tilsvarende målinger fra tidligere år, og viser blant annet hvordan smitteverntiltakene i forbindelse med pandemien i særlig grad rammet fremføring av musikk og scenekunst. Som del av oppdraget som nasjonal koordinator for økt mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren, lyste Kulturrådet i 2021 ut et kunnskapsprosjekt som skal identifisere hva som fremmer og hindrer personer med funksjonsnedsettelse fra å virke som profesjonelle kunstnere i Norge. Rapport med resultater fra undersøkelsen kommer i 2022. Det ble også gjennomført en spørreundersøkelse for å få kunnskap om hvordan kunst- og kulturvirksomheter jobber med mangfold. Undersøkelsen viste at 87 pst. av norske kunst- og kulturvirksomheter har konkrete tiltak for å fremme mangfold i innhold og blant ansatte og besøkende. Samtidig svarte mange at økonomi og kompetanse er hindre i arbeidet med mangfold. Det ble i 2021 jobbet med følgende forskningsprosjekter: Digital kultur, estetiske praksiser, Kunst og sosiale fellesskap og Skapende praksiser i musikk. Resultater fra prosjektene publiseres i 2022 og 2023.

Utvikle kunst- og kulturfeltet

Museum

Norsk kulturråd la i 2021 til rette for faglig samarbeid og tiltak med overføringsverdi for hele museumssektoren. Innsamling og analyse av museumsstatistikk er en del av Kulturrådets kvantitative kunnskapsproduksjon.

Kulturrådet ledet i 2021 arbeidet med implementering av forskningsregistreringssystemet Cristin i museene, bidro til utvikling av nasjonale datasett og arrangerte en rekke museumswebinarer og fagdager.

Programbaserte utviklingsmidler skal stimulere til kompetanseheving, samordning og metodeutvikling i museene. I perioden 2021–2023 er det tre nye programområder: Digitalisering – mangfold, dialog og samarbeid, Forskning – forskningskompetanse, samarbeid og infrastruktur og Museene som samfunnsaktører – mangfold, relevans og bærekraft.

I perioden 2021–2023 får 17 museumsprosjekter over hele landet tilskudd på til sammen 45 mill. kroner. Midlene bidrar til at museene har nødvendig kompetanse, organisasjon og verktøy for å løse sine museumsfaglige oppgaver. Prosjektene bidrar videre til å styrke prioritering, dialog og kritisk refleksjon i de enkelte deltakermuseene, og har overføringsverdi til resten av museumssektoren. Museene som får tilskudd bidrar aktivt i samlinger og fagdager om programmene som Kulturrådet arrangerer.

Det ble i 2021 tildelt 9,3 mill. kroner i sikringsmidler til museene, fordelt på 31 ulike tiltak. Sikringsmidlene finansierer tiltak som forebygger og reduserer omfanget av ødeleggelser i forbindelse med brann, tyveri, ran, hærverk og naturskade, samt utarbeidelse av sikringsplaner.

Utviklingsprogram for kulturinstitusjoner

Kulturrådets utviklingsprogram for kulturinstitusjoner har som formål å støtte prosjekter i kulturinstitusjonene som kan resultere i nye verktøy, metoder og modeller med vekt på det digitale markedet, for markedsføring, effektivisering av inntektsmodeller og tilrettelegging av informasjon til publikum. Utviklingsprogrammet har erfaringsutveksling mellom institusjonene som et definert mål, og institusjoner som mottar tilskudd blir en del av et nettverk hvor erfaringer deles underveis og etter prosjektperioden. I 2021 fikk 13 kulturinstitusjoner finansiering gjennom utviklingsprogrammet til prosjekter innenfor digitalisering og publikumskontakt. Ordningen mottok 35 søknader med et samlet søknadsbeløp på 12,3 mill. kroner. Utviklingsprogrammet hadde en ramme på 5 mill. kroner.

Kap. 322 Bygg og offentlige rom

Innledning

Egnede lokaler for kunst og kultur legger til rette for at kulturlivet kan tilby møteplasser og arenaer for kulturaktiviteter tilgjengelig for alle, og gi rom for å skape, bevare og formidle kunst og kultur av høy kvalitet. Midlene som bevilges over dette kapitlet omfatter den statlige virksomheten Kunst i offentlige rom (KORO) og investeringstilskudd til Nasjonale kulturbygg. Kapitlet omfatter også omtale av statlige byggeprosjekter hvor Kultur- og likestillingsdepartementet er oppdragsgiver. Lokaler for kulturaktiviteter som oppføres med statlige midler skal ha høy arkitektonisk kvalitet. Det vurderes

som positivt hvis slike lokaler bidrar til kulturelle møteplasser, der medvirkning, aktivitet og digitale tjenester står sentralt. God arkitektur skal gi attraktive, funksjonelle og universelt utformede byggverk og omgivelser. Kunst i offentlige rom i skal bidra til at alle kan møte relevant kunst i samspill med omgivelsene. Kultur- og likestillingsdepartementet har også et ansvar for å styrke den offentlige debatten, og bidra til arenaer for kritisk refleksjon om arkitektur og kunst i offentlige rom i samarbeid med relevante aktører.

Mål og strategier for 2023

Målene for bevilgningene til bygg og offentlige rom i 2023 er å legge til rette for

- produksjon, bevaring, formidling og etterspørsel av ulike visuelle kunstuttrykk
- oppføring av kulturbygg som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon

Kunst i offentlige rom

KORO er statens fagorgan for kunst i offentlige rom og er organisert som en statlig etat under Kultur- og likestillingsdepartementet. Virksomheten produserer og finansierer kunst i offentlige rom over hele Norge og ved norske utenriksstasjoner. Den faglige virksomheten er underlagt prinsippet om armlengdes avstand. Kjernevirksomheten til KORO er å produsere kunstprosjekter i statlige nybygg, samt å gi oppdrag og utviklingsmuligheter til kunstfeltet. KORO er en nær samarbeidspart for Statsbygg, Forsvarsbygg og andre statlige byggherrer. I tillegg forvalter KORO to kunstordninger for hhv. leiebygg og eldre statsbygg (LES) og for kommuner, fylkeskommuner og det frie feltet (LOK). KORO driver rådgivningstjenester innenfor sitt fagfelt for aktører over hele landet. Det mest omfattende prosjektet for KORO i årene framover vil være kunstprosjektet for nytt regjeringskvartal. KORO vil være faglig og administrativt ansvarlig for beslutninger og gjennomføring av kunstprosjektet. Arbeidet vil skje i samarbeid med Statsbygg. KORO's arbeid omfatter både konservering og flytting av eldre verk, samt større nyproduksjoner. KORO har det overordnede forvaltningsansvaret for statens kunstsamling i offentlige rom, som er bygget opp siden virksomheten ble etablert i 1977. Samlingen utgjør over 8100 registrerte verk, fordelt på over 1000 lokasjoner. Den landsdekkende samlingen er unik i sitt slag og er i sin helhet offentlig tilgjengelig på Digitalt Museum. Best mulig registrering av samlingen er en viktig del av KORO's oppdrag. Fra 1992 og frem til nå er samlingen fullregistrert. Det arbeides med å komplettere registreringene fra 1978 og frem til 1992. Arbeidet med å registrere denne tidsperioden er mer tidkrevende enn antatt da kunsten enten kan ha blitt flyttet, eller på annen måte er mer krevende å dokumentere. Arbeidet har høy prioritet, og en tar sikte på at dette er fullført innen utgangen av 2024. Gjennom oppfølging av brukeravtaler, befaringer og løpende kontakt med mottakerinstitusjonene, samt seminarer og andre former for kunnskapsdeling, driver KORO en omfattende rådgivning og veiledning av forvaltning om kunst i offentlige rom. KORO's forvaltningskompetanse er en del av kunstproduksjonen under statlig ordning, der råd om materialvalg og produksjonsmåter kan forlenge levetid, begrense vedlikeholdskostnader og forebygge verdiforringelse av samlingen. KORO gir også råd til kommuner og fylkeskommuner om forvaltning av kunst i offentlig rom.

Nasjonale kulturbygg

Gode arenaer stimulerer til produksjon og formidling av kultur med høy kvalitet. Målet med tilskudd til Nasjonale kulturbygg er å bidra med investeringstilskudd som delfinansiering til bygninger og lokaler for institusjoner og tiltak som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon. Byggeprosjektene skal dekke behovet for forsvarlig areal, økt funksjonalitet eller økt sikkerhet gjennom planlegging, ombygging eller nybygg. Bygningene skal ha høy

arkitektonisk kvalitet. Det vurderes som positivt hvis prosjektet bidrar til kulturelle møteplasser, der medvirkning, aktivitet og digitale tjenester står sentralt. Hovedregelen er at den maksimale statlige tilskuddsandelen er 1/3 av den delen av prosjektet som er i samsvar med målene for posten. Det vil være en fordel at øvrig finansiering er bekreftet i form av bindende tilsagn fra andre tilskuddsytere. Tilsagnene om statlig tilskudd til mottakere fra denne posten er fast og blir ikke justert for eventuelle endringer i kroneverdi, kostnadsutvikling eller endringer i prosjektets innhold. Departementet følger opp prosjektene ut fra framdrift og de rapporterte likviditetsbehovene. Statistikken fra de siste ti årene viser at tildelinger over denne posten har en klar overvekt til Bergen og Oslo. Regjeringen tar sikte på en bredere geografisk fordeling av prosjekter i kommende år.

Statlige byggeprosjekter

Kultur- og likestillingsdepartementet er oppdragsgiver for statlige byggeprosjekter i kultursektoren. Dette gjelder lokaler for statlige etater, enkelte store nasjonale institusjoner og samiske prosjekter, hvor gjeldende praksis er at bygg normalt oppføres i regi av Statsbygg på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet. Midler til slike statlige byggeprosjekter fremmes over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett. Regelverket for håndtering av slike byggesaker forvaltes av Kommunal- og distriktsdepartementet, og det stilles også krav om ekstern kvalitetssikring for prosjekter som antas å ha et kostnadsnivå over terskelverdien fastsatt av Finansdepartementet. Nybygg for Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design ble ferdigstilt i 2021 og åpnet for publikum 11. juni 2022, jf. nærmere omtale nedenfor og under kap. 328. Utvidelse av fjellanlegget til Nasjonalbiblioteket med nytt sikringsmagasin og arkivmagasin ble ferdigstilt i 2022, jf. nærmere omtale under. Nasjonalbiblioteket har også behov for lokaler for 70 nye medarbeidere ved sitt anlegg i Mo i Rana. Det er i 2022 igangsatt utvidelse av anlegget til dette formålet. Prosjektet gjennomføres av Statsbygg som et brukerfinansiert prosjekt innenfor husleieordningen i staten. Statsbygg gjennomfører på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet forprosjektering av rehabilitering av Nationalteatret. Regjeringen legger vekt på at Nationaltheater-bygningen må bevares samtidig som teatret også i framtiden skal ha lokaler som legger til rette for teaterdrift av høy kunstnerisk kvalitet. Kultur- og likestillingsdepartementet har gitt Statsbygg i oppdrag å føre prosjektet fram til ferdig forprosjekt, og arbeidet ble igangsatt i andre halvår 2018. Det ble i 2021 også gitt oppdrag om forenkling og omprosjektering av prosjektet. Anslaget for kostnadsrammen for prosjektet innebærer en betydelig økning sammenliknet med anslaget ved oppstart av forprosjektet i 2018. Det ble i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett 2022 derfor besluttet at prosjektet skal gjennomgås og utredes videre før det ev. fremmes forslag om gjennomføring, og at det må gjennomføres nødvendige tiltak for å sikre at bygget skal kunne benyttes fram til rehabilitering kan settes i gang. Arbeidet med planlegging og sikring er igangsatt i 2022, og regjeringen vil videreføre arbeidet i 2023. Midler er fremmet over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett.

Når det gjelder samiske kulturbygg, er nybygg for det sørsamiske museet og kultursenteret Saemien Sijte i Snåsa ferdigstilt og nye Saemien Sijte åpnet for publikum i juni 2022, jf. nærmere omtale under. Statsbygg har på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet igangsatt bygging av samlokalisert nybygg for Beaivváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino. Det samlokaliserte prosjektet vil ha stor betydning for den samiske kulturen i Norge og vil være en viktig del av infrastrukturen for å styrke og bevare samisk identitet, språk og kultur. Det samiske museet RiddoDuottarMuseat (RDM) i Karasjok har behov for nye lokaler, bl.a. for å kunne vise den betydelige samiske kunstsamlingen som forvaltes av museet for publikum, og for å kunne ta imot gjenstandene som skal tilbakeføres gjennom Bååstede-avtalen. Statsbygg har på oppdrag fra Sametinget og Kultur- og likestillingsdepartementet

gjennomført en konseptutredning om lokaler for RDM. Dette er et prosjekt som er høyt prioritert av Sametinget, og Sametingets plenum gjorde vedtak om Sametingets vurdering av de utredete konseptene for prosjektet i juni 2022. Sammen med Statsbyggs utredning vil Sametingets vedtak være grunnlag for konseptvalg og igangsetting av videre planlegging av prosjektet. Regjeringen har lagt fram forslag om 5 mill. kroner til igangsetting av videre planlegging av prosjektet i 2023. Midlene er foreslått bevilget under kap. 322, post 01.

s.59

Budsjettforslag 2023

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Kunst i offentlige rom (KORO), samt evaluerings- og kvalitetsutviklingsarbeid og visse fellestiltak på departementets område. Bevilgningen på posten foreslås økt med 5 mill. kroner til videre planlegging av nye lokaler for det samiske museet RiddoDuottarMuseat, jf. omtalen under statlige byggeprosjekter over. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som KORO får i merinntekt på kap. 3322, post 01, jf. forslag til vedtak II. Post 21

Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten gjelder hovedsakelig prosjektkostnader som KORO har i kunstprosjekter ved nye statlige bygg (oppdragsvirksomhet). Disse midlene finansieres i sin helhet ved inntekter fra statlige byggherrer/oppdragsgivere, hovedsakelig av Kommunal- og distriktsdepartementet gjennom Statsbygg. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som KORO får i merinntekt på kap. 3322, post 02, jf. forslag til vedtak II. Bevilgningen omfatter også KORO's prosjektkostnader for de søkbare kunstsordningene som KORO forvalter. Prosjektkostnadene knyttet til disse ordningene er budsjettert til 6,8 mill. kroner i 2023.

s.60

Post 70 Nasjonale kulturbygg, kan overføres

Bevilgningen på posten gjelder tilskudd til nasjonale kulturbygg.

Det er foreslått en bevilgning på 435,6 mill. kroner til nasjonale kulturbygg i 2023. I tillegg foreslår departementet en tilsagnsfullmakt på 416,7 mill. kroner utover bevilgningen for 2023, jf. forslag til vedtak III.

Forslag til fordeling av bevilgning framgår av tabell 4.6.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2021–2022) Kulturdepartementet.

Prosjektsøknader 2023

For 2023 er det vurdert i alt 35 prosjektsøknader til Nasjonale kulturbygg. Prosjektene fordeler seg over hele landet og gjelder i hovedsak museer og scenekunstinstitusjoner. Av disse søknadene er 24 fornyet fra tidligere år, mens 11 er nye. Prosjektene omfatter både nybygg og oppgraderinger/ombygging av eksisterende bygningsmasse. Samlet er det søkt om 4,6 mrd. kroner.

Innenfor foreslått bevilgningsramme og tilhørende tilsagnsfullmakt for utbetaling i senere budsjettår, vil igangsatte prosjekter videreføres i tråd med prosjektenes framdrift. Den økonomiske situasjonen medfører at det i 2023 ikke er funnet rom for å igangsette nye byggeprosjekter.

Tabell 1.1 Nasjonale kulturbygg – fordeling av bevilgning

(i mill. kroner)					
Prosjekter	Vedtaks år	Samlet tilsagn	Tidl. bevilget	Bevilgn. forslag 2023	Gjenstår til senere år
Munchmuseet – nybygg i Bjørvika, Oslo	2014	605	535	70	0
Bergen kommune – ombygging av Sentralbadet i Bergen til scenekunsthuss	2016	230	175	30	25
Sørlandets kunstmuseum – <i>Kunstsiloen</i>	2018	175	160	15	0
Helgeland museum, nytt museumsanlegg i Sjøgata i Mosjøen	2018	32,5	21,5	5	6
Østfoldmuseene – ombygging av <i>St. Olavs Vold</i> arbeiderbolig, Sarpsborg	2018	11,8	6	5,8	0
Museene i Akershus – Viken bygningsvernssenter ved Follo museum, Drøbak	2018	16	13	3	0
Sunnhordland museum – <i>Nye Sunnhordlandstunet</i> , fornying av administrasjonssenteret	2019	15,2	13,2	2	0
Musea i Sogn og Fjordane – fellesmagasin i Angedalen, Førde	2019	40	22,3	10	7,7
Kristiansund kommune – nye lokaler for Operaen i Kristiansund og Nordmøre museum	2019	150	55	50	45
Norsk Skogfinsk Museum – nytt formidlingsbygg på Svullrya, Grue	2020	106,6	11	45	50,6
Norsk Bergverksmuseum – <i>Jakten på sølvet</i>	2020	26	13	13	0
Den Nationale Scene i Bergen – modernisering av teaterbygningen	2021	608,4	324,2	101,8	182,4
Hardanger og Voss museum – Fartøyvernssenteret <i>Tett på</i>	2021	38	5	25	8

Museum Nord, Skrei opplevelsessenter i Lofoten	2021	162	10	60	92
Sum prosjekter med tilsagn				435,6	416,7

Rapport 2021

Målene for bevilgningene til bygg og offentlige rom i 2021 var å legge til rette for produksjon, formidling og etterspørsel av ulike visuelle kunstuttrykk, samt oppføring av kulturbygg som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon. Norsk kulturfonds avsetning til det visuelle kunstfeltet og tilskudd til arkitektur og offentlige rom budsjettert under kap. 320 rapporteres under kap. 320. Samlet sett vurderer departementet måloppnåelsen for bevilgningene til bygg og offentlige rom som tilfredsstillende. Kunst i offentlige rom (KORO) KORO's virksomhet har som mål å sikre at flest mulig skal kunne oppleve kunst av høy kvalitet i offentlige inne- og uterom over hele landet. Oppdraget ivaretas gjennom produksjon og finansiering, formidling og forvaltning av kunst, samt gjennom funksjonen som kompetansesenter for kunst i offentlige rom. KORO's arbeid skal også bidra til å utvikle samtidskunsten, og til å gi kunstnere oppdrag. Samlet sett vurderer departementet at måloppnåelsen for bevilgningene til KORO er tilfredsstillende, jf. rapport nedenfor. KORO gjennomførte i 2021 andre år av strategiplanen 2020–2024. KORO er organisert i en tverrfaglig organisasjonsmodell, hvor fagkompetansen fra alle fire seksjoner er involvert i alle prosjekter fra oppstart til ferdigstillelse. Administrasjonen opprettholdt i all hovedsak full aktivitet innenfor alle målområder til tross for covid-pandemien. KORO mottok 10 mill. kroner i stimuleringsmidler fra Kultur- og likestillingsdepartementet i 2021 over kap. 325, post 77. KORO har prosjektlederansvar i alle prosjekter som settes i gang i kunstordningen for statlige nybygg, og forvaltet i 2021 i tillegg to søkbare kunstordninger, LES og LOK, samt utfasing av de to tidligere kunstordningene KOM og URO.

S.62

Nasjonale kulturbygg

På denne posten gis det tilskudd og tilsagn om tilskudd som strekker seg over flere budsjettår. I 2021-budsjettet bevilget Stortinget tilskudd og tilsagn til i alt 21 ulike investeringsprosjekter fra denne posten. Prosjektene omfatter både museer og scenekunstarenaer og har god geografisk spredning. Ett av prosjektene er det nye Munchmuseet i Bjørvika, som åpnet for publikum i oktober 2021. Av andre store prosjekter kan nevnes Bergen kommunes ombygging av Sentralbadet i Bergen til scenekunsthus, Sørlandets kunstmuseums nye anlegg, Kunstsiloen i Kristiansand, Kristiansund kommunes realisering av nye lokaler for både Operaen i Kristiansund og Nordmøre museum, Den Nationale Scene i Bergen, Norsk Skogfinsk Museum på Svullrya samt Museum Nord's opplevelsessenter Skrei i Lofoten. Ansvaret for gjennomføringen av byggeprosjektene på denne posten ligger hos tilskuddsmottakeren.

Ferdigstilte prosjekter – rapport Nasjonalmuseets nybygg på Vestbanen Prosjektet om et nybygg for Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design på Vestbanen i Oslo ble vedtatt igangsatt av Stortinget i juni 2013. Byggeprosjektet ble ferdigstilt i 2021 og åpnet for publikum 11. juni 2022. Byggeprosjektet om nytt Nasjonalmuseum på Vestbanen har blitt gjennomført innenfor de kostnadsrammer Stortinget har vedtatt for prosjektet. Målet med nybygget er å skape et vitalt, nasjonalt forsknings- og formidlingssenter for de visuelle kunstartene. Museet skal være en nyskapende møteplass der et bredt sammensatt publikum skal oppleve og få kunnskap om de visuelle kunstartene, og nybygget skal markere Nasjonalmuseet som en utstillingsog

formidlingsarena på internasjonalt nivå. Nybygget innebærer en betydelig satsing på visuell kunst, og bygningen er i seg selv et eksempel på fremragende arkitektur. Utfordringer knyttet til enkelte entrepriser og pandemien har ført til forsinkelser, og byggeprosjektet ble først klar for at Nasjonalmuseet kunne ta hele bygningen i bruk første halvår 2021. Det ble gjennomført delvis innflytting i Nasjonalmuseets kontorlokaler i nybygget i november 2019, og innflyttingen av kunst startet i april 2021. Aktiviteter i byggeprosjektet i 2021 hadde hovedvekt på avsluttende arbeider i tekniske entrepriser, testing og prøvedrift. Byggeprosjektet ble gjennomført innenfor husleieordningen i staten, og bygningen eies og forvaltes av staten ved Statsbygg.

s.64

Saemien Sijte

Prosjektet om nybygg for det sørsamiske museet Saemien Sijte i Snåsa ble vedtatt igangsatt av Stortinget i desember 2018. Nybygget ble ferdigstilt ved årsskiftet 2021/2022 og museet åpnet for publikum 18. juni 2022. Målet for prosjektet er at Saemien Sijte skal ha funksjonelle lokaler og uteområder slik at museet kan forvalte, formidle, forske på og fornye sørsamisk identitet, språk og kulturarv, være arena og møtested og fungere som samisk forsknings- og formidlingsinstitusjon og gi publikum økt kunnskap og forståelse om sørsamisk historie, kultur og tilstedeværelse. Aktiviteter som ble gjennomført i prosjektet i 2021, hadde hovedvekt på fysisk ferdigstilling av byggearbeidene og tekniske anlegg.

Byggeprosjektet ble i tråd med gjeldende prosedyre for samiske kulturbygg realisert som et ordinært prosjekt innenfor husleieordningen i staten. Statsbygg er byggherre, eier, forvalter og utleier av nybygget.

s.70-71

Kap. 325 Allmenne kulturformål

Innledning

Kapitlet omfatter bevilgningen til Kulturtanken, midler til forskning og utvikling, kulturell og kreativ næring, norsk-russisk og annet internasjonalt arbeid i nordområdene, kulturtiltak på Svalbard, europeisk kultursamarbeid og arbeid med UNESCO, Nobels Fredssenter, barne- og ungdomstiltak, talentutvikling og tilskudd til en rekke institusjoner og tiltak som på ulike måter bidrar til å nå målene.

Mål og strategier for 2023

Bevilgningene til allmenne kulturformål skal i 2023 bygge opp under de overordnede nasjonale målene for kulturpolitikken, jf. programomtalen 08.20. Målene for bevilgningene til allmenne kulturformål i 2023 er å legge til rette for: – barn og unges tilgang til og deltakelse i et kunst- og kulturliv av høy kvalitet – å øke mangfoldet i rekrutteringen i kulturlivet gjennom et bredt talentutviklingsarbeid over hele landet – å styrke kunnskapen om kultur som næring og sektorens økonomiske bærekraft – økt kultursamarbeid på tvers av landegrensene Kunst og kultur for, med og av barn og unge Bevilgningene til Kulturtanken, til barne- og ungdomstiltak og talentutvikling skal bidra til at alle barn og unge får et kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet. Barn og unge skal oppleve kunst og kultur som er laget for dem, som involverer dem, og som de kan delta i. Og de skal få tilgang til de arenaene de trenger for å utvikle skaperglede, engasjement og utforskertrang.

Frivillig kulturliv

Deltakelse i kor, korps, band, festivaler, dansegrupper, filmklubber, dataspilltreff, amatørteater, spel,

lesesirkler, historielag, venneforeninger for museum, kunstklubber og et mangfold av andre aktiviteter har stor betydning for levende lokalsamfunn. Regjeringen vil derfor igangsette arbeidet med å utvikle en strategi for å kartlegge hva kulturfrivillighetens utfordringer består i, og hva som kan gjøres for å hindre barrierer for den lokale kulturfrivilligheten. Den frivillige innsatsen fra lokale ressurspersoner er helt avgjørende for å skape aktivitet i det lokale kulturlivet. Kulturfrivilligheten er også en viktig oppdragsgiver for profesjonelle kunstnere. Strategien skal derfor se på samspillet mellom det profesjonelle og det frivillige kulturlivet, og en styrking av det frivillige kulturlivet. En av de store lokale utfordringene er tilgangen til egnede møteplasser for øvelse og framføring, i tillegg til bærekraftig økonomi. Dette vil også være en del av regjeringens nye strategi for kulturfrivilligheten. Arbeidet med strategien vil skje i samarbeid med organisasjoner for kulturfrivilligheten, kommunesektoren og departementer. Se for øvrig omtale av frivillig kulturliv under Del III, kap. 5 Fordeling av spilleoverskuddet.

s.74

Post 82

Nobels Fredssenter Bevilgningen omfatter tilskudd til drift av Nobels Fredssenter. Hoveddelen av driftsutgiftene, utstillinger og fornyelser av disse, særskilte arrangementer og andre aktiviteter forutsettes dekket ved andre inntekter.

S.78

Nobels Fredssenter

Nobels Fredssenter presenterer fredsprisvinnerne og deres arbeid samt problemstillinger knyttet til krig, fred og konfliktløsning. Som følge av pandemien var det også i 2021 stengte perioder og færre tilreisende. Til gjengjeld fikk blant andre skoleklasser over hele landet ta del i undervisningsopplegg om demokrati, menneskerettigheter og medborgerskap gjennom digitale løsninger. Videre satsing på digital omlegging og formidling doblet det digitale besøket. En ombygging av Fredssenteret har gitt mer optimal utnyttelse av arealene og utstillingene, og i 2021 ble de opprinnelige buegangene i Toghallen gjenåpnet mot Museumsplassen og Nasjonalmuseet.

s.88

Post 70 Utenlandske krigsgraver i Norge

Bevilgningen på posten er knyttet til at staten har ansvar for å forvalte og vedlikeholde 28 000 utenlandske krigsgraver i Norge. Bestemmelser om forvaltning og vedlikehold av krigsgraver, krigsgravplasser og krigsminnesmerker er fastsatt i forskrift.

Utgiftene til vedlikehold av krigsgravene dekkes av staten gjennom tilskudd til de lokale gravplassmyndighetene. Posten kan også brukes til nødvendig utskiftingsbehov ved de norske krigsgravene i utlandet. Falstadsenteret får et tilskudd på om lag 490 000 kroner for registrering og formidling av dokumentasjon av krigsgravene. Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til utenlandske krigsgraver i Norge.

Mål og målgruppe

Tilskuddet skal legges til rette for at lokale gravplassmyndigheter kan ivareta sitt ansvar for vedlikehold av utenlandske krigsgraver som befinner seg på gravplasser de forvalter og krigsminnesmerker i kommunen ellers. Ansvarer omfatter i hovedsak beplantning og alminnelig vedlikehold av gravsteiner og murer i anlegget. Kriterier for måloppnåelse Departementet fører tilsyn med vedlikeholdet av krigsgravplassene og krigsminnesmerkene og kan gi pålegg dersom

vedlikeholdet ikke anses å være forsvarlig.

Oppfølging og kontroll

Oppfølging og kontroll skjer ved stedlig tilsyn, kontakt med og veiledning av de lokale gravplassmyndighetene. Tilskuddsmottakere som mottar kr 100 000 eller mer skal gi en kortfattet rapport om utførte arbeider. Rapporten skal også inneholde regnskapsoversikt som angir hvordan midlene er anvendt.

s.90-93

Kap. 328 Museer m.m.

Innledning

Bevilgningene til museer og andre museums- og kulturverntiltak bygger opp under de nasjonale målene om å bidra til et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv i hele landet, samt å samle inn, bevare, dokumentere og formidle kulturarv.

Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid* ble behandlet i Stortinget juni 2021. I Innst. 573 S (2020–2021) var det en bred politisk enighet om retningen for museumspolitikken framover.

Museumsmeldingen løfter fram museer som relevante samfunnsinstitusjoner som bidrar til å sikre infrastrukturen for demokrati og frie ytringer. Det legges vekt på at museer må være oppdaterte og aktuelle i hva de samler på, hvordan de formidler kunnskap og hvordan de samhandler med omverden. Meldingen framhever museenes rolle som kunnskapsinstitusjoner med høy tillit og som viktige arenaer for troverdig kunnskapsformidling.

Kapitlet omfatter årlige driftstilskudd til museer i Det nasjonale museumsnettverket samt driftstilskudd til tre store seilskuter som er i aktiv drift som flytende kulturminner. I tillegg omfatter bevilgningen midler til andre museums- og kulturverntiltak.

Mål og strategier for 2023

I Innst. 573 S (2020–2021) sluttet en samlet stortingskomité seg til nye målformuleringer for videre utvikling av museumssektoren.

Kultur- og likestillingsdepartementet ønsker at museumssektoren på best mulig faglig grunnlag er offensivt rettet mot sine omgivelser og profesjonell i sine arbeidsformer og faglige prioriteringer.

Målene for bevilgningene til museer og andre kulturverntiltak er å legge til rette for institusjonenes videre utvikling gjennom:

- solid kunnskapsproduksjon
- relevant formidling
- helhetlig samlingsutvikling
- trygg ivaretagelse
- aktiv samhandling

Kultur- og likestillingsdepartementet legger til grunn at museene selv er sentrale aktører i sin utvikling. Profesjonell og solid drift er avgjørende for å få dette til. Trygg økonomi- og ressursstyring, systematiske prioriteringer, godt planverk, god digital kompetanse og effektiv bruk av digitale verktøy, god museumsfaglig kompetanse og godt samspill med andre aktører vil framover være

viktige styringsparameter for museumspolitikken. Det er også avgjørende at museene aktivt søker partnerskap som legger grunnlag for solid økonomi forankret i ulike finansieringskilder.

Under kapitlet bevilges det midler til en rekke museer og andre museums- og kulturverntiltak som i ulik grad bidrar til å nå målene innenfor dette området. Institusjonene og tiltakene definerer selv målene for sin virksomhet innenfor rammene av de overordnede målene.

Museum

Det viktigste statlige virkemidlet på området er tilskudd til museer i Det nasjonale museumsnettverket, som er et resultat av museumsreformen iverksatt i 2001. I 2023 omfatter Det nasjonale museumsnettverket 61 institusjoner. Målene med reformen har vært å profesjonalisere driften og styrke fagmiljøene ved de museene som mottar fast driftstilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet, gjennom å bygge større museumsenheter.

Resultatene av museumsreformen er forskjellige i ulike regioner og institusjoner. I enkelte deler av landet er det ønskelig å få iverksatt ytterligere konsolideringer for å oppnå mer bærekraftige institusjoner, men i store deler av landet er målet med museumsreformen langt på vei innfridd organisatorisk. Gjennom strukturelle grep og styrket økonomi har staten bidratt til å bygge opp en mer profesjonell og organisatorisk robust museumssektor som er i stand til å foreta gode faglige prioriteringer og ha sterke fagmiljøer. Departementet legger til grunn at det i alle regioner og institusjoner i Det nasjonale museumsnettverket i dag er bedre forutsetninger for videre museumsfaglig utvikling enn før museumsreformens tid.

Museene i Det nasjonale museumsnettverket kan sies å være kjernen i Kultur- og likestillingsdepartementets museumspolitik. Dels handler dette om at disse museene systematisk har blitt styrket gjennom økte bevilgninger og faglig utvikling som følge av museumsreformen. Dels handler det om at det er disse museene det er samlet mest systematisk kunnskap om. Disse museene kan derfor sies å ha et særlig godt utgangspunkt for å være ledende i den videre utviklingen av sektoren. Samtidig er det viktig framover å bygge sterkere faglige broer mellom disse museene og museer som forvaltes under andre departementer og forvaltningsstrukturer.

Museer er sentrale aktører i den grunnleggende infrastrukturen for demokrati og frie ytringer. Det er dette som først og fremst legitimerer at det offentlige engasjerer seg for museumssektoren. I dette er det særlig viktig å sikre mangfold og representativitet. Den videre utviklingen av museumssektoren vil også være preget av noen store utviklingstrekk som globalisering, digitalisering, klimautfordringer og arbeidet for en bærekraftig framtid.

Museer er kunnskapsinstitusjoner i bred forstand. De er steder for læring og videreformidling av kunnskap for et bredt sammensatt publikum. Å få mer innsikt og forståelse er en av de viktigste motivasjonene brukere har for å gå på museum. Solid kunnskapsproduksjon er en viktig forutsetning for utvikling av relevante formidlingstilbud. Museer skal framover ha en enda tydeligere rolle som kunnskapsinstitusjoner knyttet til forskning, immateriell kulturarv, kulturelt samspill og kritiske perspektiver.

Formidling av kunnskap til ulike brukergrupper er en av de viktigste oppgavene for museer. Det er viktig at formidlingen oppleves relevant og interessant for de ulike brukerne. Formidling ved museer handler både om budskap som museer deler med sitt publikum, og samspill og dialog med sine brukere. Den fysiske og den digitale formidlingen må utfylle hverandre på måter som styrker museumsformidlingen i stort. Museer kan gi barn og unge unike læringserfaringer og det er viktig at

museene videreutvikler sin posisjon som læringsarenaer i bred betydning, samt at det skjer i samspill med forskning om læringsprosesser i museer og i tett dialog med skoleverket.

Museer forvalter store samlinger av gjenstander, bygninger, foto, arkiv m.m. Museenes samlinger er grunnlaget for alt arbeid disse institusjonene gjør både når det gjelder kunnskapsutvikling og formidling. Det er sentralt å være faglig oppdatert på tendenser som medvirker til at kulturuttrykk enten kan dominere eller være marginalisert. Det er viktig at museene, gjennom ulike samarbeidsformer, bidrar til en mer koordinert og helhetlig samlingsutvikling. Målet er at samlingsarbeidet er dekkende og balansert med tanke på mangfold og representativitet både lokalt, regionalt og nasjonalt.

Å ta vare på gjenstandssamlinger i museer krever gode oppbevaringsforhold og tilstrekkelig grad av sikring. Trygg ivaretagelse av samlinger må ses i sammenheng med en helhetlig samlingsutvikling. En viktig oppgave er også å ta vare på den immaterielle delen av kulturarven gjennom å legge til rette for at håndverkstradisjoner og kulturuttrykk blir ivaretatt gjennom aktiv bruk.

Samarbeid utover egen institusjon har lenge vært en viktig del av museenes arbeidsform. Det er viktig at museene framover legger vekt på sin rolle som en samhandlende aktør på tvers av fagfelt, institusjoner, brukergrupper og interessenter.

Den digitale utviklingen vil også framover prege museumshverdagen og kreve økt digital forståelse og kompetanse. Den teknologiske utviklingen fordrer gode løsninger for raskt å kunne tilpasse seg nye forventninger. Digitalisering har så langt gjerne handlet om registrering og formidling for museenes del. Framover vil det også være nødvendig å øke den digitale kompetansen til å håndtere spørsmål knyttet til rettigheter og eierskap til digitalt materiale. Ikke minst er dette sentralt i møte med de store, globale aktørene for publisering og deling. Det ligger også et stort formidlingspotensial i digitale plattformer og digital teknologi. Museene forventes å ha økt fokus på dette området framover.

Samspillet mellom museer og de frivillige er også en verdifull ressurs som må tas vare på framover. Frivillig innsats står sterkt i Norge. Høy frivillig deltakelse er blant annet viktig for den tilliten vi har i samfunnet vårt, en tillit som også museer er med på å forvalte. Frivillig innsats medvirker til å sikre felles kulturarv og er avgjørende for mye virksomhet i museene. Det legges hvert år ned flere hundre årsverk med frivillig innsats i museumssektoren. Museenes samarbeid med de frivillige er en viktig del av museumsarbeidet. Lokal forankring, større aktivitet og kunnskapsdeling er sentrale gevinster av slikt samarbeid. Dette må videreutvikles i takt med endringer i både de frivillige sine interesser og samfunnsutviklingen ellers. Departementet ønsker å styrke forskning og kunnskapsarbeid om museene og de frivillige i tiden som kommer.

Skværriggerne

Kultur- og likestillingsdepartementet gir årlig driftstilskudd til tre store seilskuter som er i aktiv drift som flytende kulturminner. Det gjelder barken Statsraad Lehmkuhl og fullriggerne SS Sørlandet og SS Christian Radich, som har hjemmehavn i hhv. Bergen, Kristiansand og Oslo. Disse tre skværriggerne ble bygd som skoleskip i første halvdel av 1900-tallet for opplæring av sjøfolk. Vedlikehold og drift av alle de tre skipene er krevende og kostbart som følge av at det er nødvendig å ivareta skutene etter antikvariske prinsipper, samtidig som de skal innfri internasjonale krav til sertifisering for at de skal kunne fortsette å være operative som skoleskip for ungdom i dag og i framtiden.

Nasjonalmuseet

Nasjonalmuseet er landets fremste institusjon for samling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur.

Den nye museumsbygningen på Vestbanen i Oslo åpnet 11. juni 2022. Erfaringer fra åpningen så langt er at om lag 400 000 besøkende har vært på museet de første tre månedene etter åpningen, noe som viser svært stor interesse for det nye museet fra både lokalbefolkningen og turister.

Det nye museet er Nordens største kunstmuseum med 90 utstillingsrom. Den store lyshallen på hele 2 400 kvm skal brukes til skiftende utstillinger. Dette vil gi nye muligheter for formidling av et bredt spekter av visuelle kunstuttrykk. Samtidig etablerer bygget helt nye rammer for optimal bevaring av nasjonale kunstsatter.

Ideen om Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design ble lansert i St.meld. nr. 22 (1999–2000) *Kjelder til kunnskap og oppleving*; ABM-meldingen. Stortinget sluttet seg til dette, og Stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst ble opprettet av staten ved Kultur- og kirke departementet 1. juli 2003. Virksomhetene ved de tidligere institusjonene Nasjonalgalleriet, Museet for samtidskunst, Kunstindustrimuseet i Oslo og Norsk Arkitekturmuseum inngikk i det nye museet. Fra 1. juli 2005 ble Riksutstillingsens virksomhet innlemmet i Nasjonalmuseet, og i 2014 fikk museet også forvaltningsansvaret for Villa Stenersen.

Stortinget besluttet i 2013 å reise et nytt bygg for Nasjonalmuseet på Vestbanen i Oslo, jf. Innst. 337 S (2012–2013) og Prop. 108 S (2012–2013) *Nybygg for Nasjonalmuseet på Vestbanen*. Målet med nybygget er å skape et vitalt, nasjonalt forsknings- og formidlingscenter for de visuelle kunststartene. Museet skal være en nyskapende møteplass der et bredt sammensatt publikum skal oppleve og få kunnskap om de visuelle kunststartene, og nybygget skal markere Nasjonalmuseet som en utstillings- og formidlingsarena på internasjonalt nivå.

Nasjonalmuseet har flyttet sin tidligere virksomhet fra Nasjonalgalleriet, Museet for samtidskunst og Kunstindustrimuseet til nybygget på Vestbanen. I tillegg er eksterne verksteder avvirket, og omfanget av magasiner andre steder enn i den nye museet betydelig redusert.

S.93

Budsjettforslag 2023

Post 70 Det nasjonale museumsnettverket

Bevilgningen på posten gjelder ordinært driftstilskudd til museer i Det nasjonale museumsnettverket. Forslag til fordeling av bevilgningen framkommer av vedlegg 2.

Det foreslås et økt tilskudd til Preus museum på 2 mill. kroner for å sette museet bedre i stand til å forvalte to historiske gjenstandssamlinger – den filmtekniske samlingen som tidligere ble oppbevart av Norsk Filminstitutt og den tekniske delen av Preus museums fotohistoriske samling.

Det nye Nasjonalmuseet åpnet for publikum 11. juni 2022. Museet er det største kunstmuseet i Norden og vekker også stor interesse internasjonalt. 2023 vil være museets første ordinære driftsår i det nye bygget. Det foreslås et driftstilskudd til Nasjonalmuseet som legger til rette for nødvendig vakthold og sikring av museets samlinger, samt et bredt publikumstilbud både i Oslo og ellers i landet.

Det foreslås å videreføre midler til Interregionalt marinarkeologisk samarbeid (IRMAS) mellom Museum Stavanger, Norsk Folkemuseum og Museum Vest. Midlene til tiltaket kanaliseres via Museum Stavanger.

I tilskuddet til KODE Kunstmuseer og komponisthjem er det i 2022 innarbeidet 15 mill. kroner til rehabilitering av Ole Bulls villa Lysøen, jf. omtale i Prop. 1 S (2021–2022). Den statlige finansieringen av prosjektet var ikke forutsatt videreført i 2023, og bevilgningen til museet foreslås tilsvarende redusert.

I perioden 2020–2022 ble det innarbeidet diverse tilskudd til kulturinstitusjoner som har søkt om midler til prosjekter som skal bidra til større mangfold og mer inkludering i kulturlivet. Fra 2023 foreslås det at slike særskilte prosjektmidler til tiltak rettet mot publikumsutvikling, mangfold og inkludering skal fordeles fra spillemidlene til kulturformål, jf. omtale under Del III, kap. 5. På denne bakgrunn er bevilgningen på posten redusert med 4 mill. kroner.

For 2022 ble det fra denne posten bevilget 2 mill. kroner til Stiklestad Nasjonale Kultursenter til sekretariatsoppgaver i forbindelse med museets arbeid med 1000-årsjubileet for slaget på Stiklestad. Det foreslås at midlene rammeoverføres til Barne- og familiedepartementet og tildeles fra 2023 over Barne- og familiedepartementets budsjett, jf. også omtale under kap. 328, post 78.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til Det nasjonale museumsnettverket.

Mål og målgruppe

Formålet med de statlige tilskuddene til museer er å bidra til å nå målene for museumspolitikken. Dette ivaretas ved at det fremmes øremerket tilskudd til museene i den årlige budsjettproposisjonen. Institusjonene definerer selv målene for sin virksomhet innenfor rammene av de overordnede målene. I 2023 omfatter Det nasjonale museumsnettverket 61 enheter. Nettverket er et resultat av et systematisk arbeid fra statens side med å pådrive konsolidering av flere hundre museer til færre enheter for å oppnå mer bærekraftige museer med sterkere fagmiljøer.

Kriterier for måloppnåelse

- Tilskuddsmottakeren skal ha kontinuerlig drift i samsvar med mål/formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som legges til grunn ved tildelingen av statstilskuddet.
- Tilskuddsmottakeren skal utforme hensiktsmessige systemer for oppfølging av egen måloppnåelse og god ressursutnyttelse.
- Tilskuddsmottakeren skal sikre at driften er økonomisk forsvarlig, og at bygninger og utstyr blir vedlikeholdt.
- Tilskuddsmottakeren skal utvikle egne strategier for å medvirke til mer mangfold i kunst- og kulturlivet.

Oppfølging og kontroll

De kravene som stilles til forvaltning av statstilskuddet i henhold til regelverk for økonomistyring i staten gjelder på vanlig måte. Overordnede retningslinjer for økonomiforvaltning og kontroll for driftstilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet fastsettes av departementet. Tilskuddsmottakere skal årlig rapportere til departementet om hvordan tilskuddet er anvendt, i samsvar med mål/formål for virksomheten og andre krav og forutsetninger som legges til grunn ved tildelingen av statstilskuddet.

Det avgis med jevne mellomrom meldinger til Stortinget som beskriver utviklingstrekk og status for museumssektoren, senest i Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid*.

S.93

Post 78 Andre museums- og kulturverntiltak

Bevilgningen skal dekke tilskudd til ymse faste tiltak på museums- og kulturvernområdet. Dette gjelder bl.a. særskilte museer, de tre skværriggerne og ulike andre tiltak.

Det vises til omtalen under kap. 328, post 70, når det gjelder mål for tilskuddene, samt oppfølging og kontroll av tilskuddsmidlene.

Det ble i 2022 bevilget 3 mill. kroner fra denne posten til jubileumstiltak som har relevans for arbeidet fram mot 1000-årsjubileet for slaget på Stiklestad. Midlene foreslås rammeoverført til Barne- og familiedepartementet, jf. også omtalen under kap. 328, post 70.

Fra 2021 dekker staten visningsinstitusjonenes utgifter til kommersiell forsikring for innlån av gjenstander fra utlandet til utstillinger i Norge. Kultur- og likestillingsdepartementet har fastsatt retningslinjer som angir vilkår for gjennomføring, samt ordningens omfang og avgrensning. Det foreslås 8 350 000 kroner til ordningen. Ordningen administreres av Norsk kulturråd.

Det foreslås å videreføre midler til håndverksutdanningen ved NTNU (2 475 000 kroner). Kultur- og likestillingsdepartementet samarbeider med Kunnskapsdepartement og Klima- og miljødepartementet om tiltaket.

Av bevilgningen på posten foreslås 5 150 000 kroner til videreføring av stipendiatstillinger til museumsforskning. Midlene forvaltes av Forskningsrådet.

Også tilskuddet til tiltaket Årets museum som fordeles av Norges museumsforbund foreslås videreført med 70 000 kroner.

Den øvrige bevilgningen på posten foreslås fordelt til enkelttiltak. Forslag til fordeling av enkelttilskudd på posten i 2023 framgår av vedlegg 2.

Rapport 2021

Rapporten omfatter museene under kap. 328.

I 2021 var det i alt 69 museer som fikk driftstilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet. 61 av disse fikk tilskudd over kap. 328 post 70 og 8 tiltak over kap. 328, post 78.

Målene for bevilgningene til museer og andre kulturverntiltak i 2021 var å legge til rette for at

- museene er aktuelle og profesjonelle og utøver en aktiv samfunnsrolle
- museene formidler kunnskap og opplevelse
- museenes samlinger sikres og bevares best mulig, samt gjøres tilgjengelige
- museene forestår forskning og utvikler ny kunnskap

Museene er ulike både når det gjelder størrelse og bredde i forvaltningsansvar og har ulik statlig finansiering. Med grunnlag i de overordnede målene for bevilgningene definerer museene selv konkrete mål for sin virksomhet. Samlet bidrar institusjonene til å nå de overordnede målene for

sektoren. Departementet vurderer måloppnåelsen for bevilgningene til museer og andre kulturverntiltak som tilfredsstillende.

Rapporten bygger på innsendte rapporter og statistikk fra museene¹ på Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett. Selv om året 2021 var preget av ettervirkningene av covid-19-pandemien, viser rapporteringen at museene har arbeidet i samsvar med målene og de faglige forventningene som kan stilles til profesjonell museumsdrift. Tall for hele museumssektoren blir publisert av Statistisk sentralbyrå og Kulturrådet.

Det nasjonale museumsnettverket

Museumssektoren, som samfunnet ellers, var også i 2021 preget av usikkerhet knyttet til covid-19-pandemien. Dette gav særlig utslag for den publikumsrelaterte aktiviteten med periodevis nedstenging og begrensninger grunnet smitteverntiltak. Flere museer måtte avlyse arrangementer, men situasjonen var likevel noe bedre enn i 2020. Museene har hatt ulike forutsetninger, da smitteverntiltakene vekslet mellom nasjonale, regionale og lokale tiltak i løpet av året. Det samlede besøkstallet ble omtrent halvert i 2020, men økte igjen i 2021. Samlet nådde besøkstallet likevel bare 3,9 millioner (mot 6,5 millioner i 2019).

Billettinntekter og andre egeninntekter var i 2021 fremdeles lavere enn i et normalår, men de statlige kompensasjons- og stimuleringsstilkuddene som kom museene til gode også i 2021, har i stor grad kompensert for lavere egeninntekter.

Pandemien har virket inn på gjennomføring av det museumsfaglige arbeidet, men har også bidratt til utvikling av museenes evne til omstilling, fornying og tilpasningsevne i forhold til uforutsette hendelser.

Fornyning

Museene er aktuelle og profesjonelle og utøver en aktiv samfunnsrolle

Museenes rapportering viser at samfunnsrolle- og fornyingsperspektivet er i økende grad innlemmet i arbeidet på de ulike ansvarsområdene.

Det er et hovedinntrykk at museene er opptatt av å profesjonalisere virksomheten og videreutvikle rollen som aktive kulturinstitusjoner i sitt nærområde, og at det arbeides aktivt for å nå ut til nye målgrupper.

Arbeidet med mangfold og inkludering er for stadig flere museer blitt forankret i planverk og strategier, noe som gir en mer helhetlig tilnærming og knytter arbeidet til alle museets virkeområder. For mange er det viktigste tiltaket fortsatt å være en arena for språkopplæring og arbeidstrening for innvandrere. Flere er opptatt av å formidle urfolks og nasjonale minoriteters historier og sørger for at tematikken er forankret i museets arbeid. I Trøndelag har alle museene gått sammen med Saemien Sijte i et prosjekt for å synliggjøre samisk kulturarv og tilstedeværelse i regionen. Flere museer har fokus på å sikre mangfold i egen stab, både for å bidra til et mer inkluderende arbeidsliv, men også for å få inn mangfoldskompetanse i formidlingsarbeidet. Enkelte

¹Dette omfatter museene på kap. 328, post 70 samt følgende institusjoner på kap. 328, post 78: Astrup Fearnley Museet, Det Internasjonale Barnekunstmuseet, Jødisk museum i Oslo, Kistefos-museet, Norsk Skogfinsk Museum, Ishavsmuseet Aarvak, Jødisk Museum Trondheim og Skibladner.

museer mangler konkrete planer og tiltak for arbeid med mangfold og inkludering, men framstår likevel som åpne og inkluderende institusjoner som ønsker å tilrettelegge sitt tilbud til alle.

For 2021 skulle museene for første gang rapportere særskilt for klima- og miljøtiltak i sin virksomhet. Nær alle museene rapporterer om energisparingstiltak eller andre tiltak for å redusere klimagassutslipp, og de fleste driver også formidling om klima og miljø eller FNs bærekraftsmål gjennom f.eks. utstillinger, pedagogiske tilbud og samarbeidsprosjekter. Museene ser og melder også fra om klimaendringer som gir utfordringer og skaper større vedlikeholdsbehov for den kulturarven de forvalter, bl.a. når det gjelder museenes bygningsamlinger.

De vel 20 faglige museumsnettverkene dekker samlet de museumsfaglige områdene, og arbeider gjennom prosjekter, samlinger og seminarer for faglig utvikling innenfor sine respektive områder. Størstedelen av de rapporterende museene er med i ett eller flere av disse museumsnettverkene. Kulturrådet har en koordinerende rolle i utviklingen av de nasjonale nettverkene, og har også prioritert prosjektsøknader fra nettverkene ved tildeling av utviklingsmidler for programperioden 2021-2023. De tre programområdene er *Museene som samfunnsaktører – mangfold, relevans og bærekraft*, *Digitalisering – mangfold, dialog og samarbeid* og *Forskningskompetanse, samarbeid og infrastruktur*. Programarbeidet er et viktig virkemiddel for å styrke kvalitet, kunnskap og kompetanse i landets museer.

Museene arbeider fremdeles med å etablere og videreutvikle samarbeid og fellestjenester både mellom og innenfor de konsoliderte museene, i fylkene og på tvers i museumssektoren. I rapporteringsåret skjedde det ikke ytterlige sammenslåinger av museer, men flere har startet arbeidet med å se på tydeligere avtaler mellom driftsenhet og eierstiftelser om forvaltningsansvaret for museumssamlingene.

I museene med driftstilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet var det i 2021 sysselsatt 3 116 årsverk, jf. tabell 4.11.

Dette er kulturarbeidsplasser spredt over hele landet.

Museene er også viktige lokale møteplasser og samarbeidsarenaer for frivillig kulturvernarbeid. Nedstenging og smittevernrestriksjoner har lagt en demper på slik aktivitet også i 2021, det ble likevel utført frivillig innsats tilsvarende 144 ubetalte årsverk ved de rapporterende museene. Den frivillige innsatsen er på vei opp, men ligger fortsatt vesentlig under 2019 da det ble rapportert om 215 ubetalte årsverk. Antall frivillige personer knyttet til de samme museene er oppe igjen omtrent på nivå som før pandemien, med om lag 4 850 frivillige personer (vel 4 900 i 2019).

Formidling

Museene formidler kunnskap og opplevelse

Rapporteringen for 2021 viser en stor og økende bredde i museenes digitale formidling. Så godt som alle museene driver en eller annen form for formidling og dialog i sosiale medier, og de fleste tilbyr digital tilgang til samlinger, fagstoff og utstillinger. Tid og kompetanse er nødvendig for å møte de digitale formidlingsutfordringene. Selv om digital aktivitet ble tonet ned på en del museer ved gjenåpning, har museene fått gode erfaringer fra arbeidet med digital formidlingsaktivitet som det bygges videre på. Ikke minst har mange museer erfart hvordan de kan nå ut til nettbesøkende som i antall og bredde overgår museenes besøkstall på fysiske arenaer. Nærmere 80 pst. av museene tilbyr mulighet for brukeraktivitet på ulike digitale plattformer, og 70 pst. tilbyr digital formidling i form av omvisninger, foredrag og seminarer.

Selv om publikum også fysisk er på vei tilbake til museene, var et samlet besøkstall i 2021 på om lag 3,9 millioner fortsatt langt under 2019-nivået. Besøksutviklingen var også varierende. Mens de fleste museene hadde økning i besøkstallet i forhold til året før, var det 20 museer som opplevde en ytterligere nedgang i besøkstallet sammenlignet med 2019. Særlig har stans i cruisetrafikken gitt store utslag for enkelte muser.

Det ble åpnet flere nye utstillinger i 2021 enn året før, og det ble gjennomført 1 620 flere arrangement i 2021 enn i 2020, men det var likevel 4 380 færre enn i 2019. I alt 426 000 barn og unge deltok i pedagogiske opplegg ved museene, noe som er en solid økning fra 2020.

For 2021 har museene redegjort for tiltak som har gitt barn og unge mulighet til medvirkning i formidlingsarbeidet, og 59 pst. av museene rapporterte at de har hatt slike tiltak i 2021. En del har gode koblinger mellom dette arbeidet og innsatsen for økt mangfold og inkludering.

Museer har de siste årene tatt i bruk ny formidlingsmetodikk. Mange kunstmuseer har vært opptatt av å bruke teknologi og brukermedvirkning i videreutvikling av sin formidlingspedagogikk, bl.a. «Blikkåpner»-metodikk for medvirkning fra unge. Et økende antall museer anvender «skaperverksted» som metodikk i sitt formidlings- og pedagogiske arbeid både for å tilby aktiv deltakelse og for å inkludere nye og til dels marginaliserte grupper, bl.a. museer med vitensentrene og en del museer med kunstsamlinger.

Forvaltning

Museenes samlinger sikres og bevares best mulig, samt gjøres tilgjengelige

Museene under Kultur- og likestillingsdepartementet forvalter store og komplekse samlinger, og museene har store utfordringer innen samlingsforvaltning og bevaring. Det er betydelige utfordringer når det gjelder bevaring, men stor variasjon mellom museene og mellom forskjellige objektkategorier. Det er også utfordringer knyttet til manglende oversikt over samlingene, og samlinger og kataloger som må digitaliseres for oversikt, prioritering og tilgjengeliggjøring.

Statistikken viser betydelige endringer i samlingenes omfang sammenlignet med foregående år. Det totale antallet gjenstander er redusert sammenlignet med foregående år, noe som trolig er et uttrykk for at museene har fått en bedre oversikt over samlingene. Antall foto i samlingene viser en vesentlig økning med over 8 millioner objekter. Mye av denne økningen er knyttet til overtaking av et avisarkiv. Reelt var etterslepet for tilfredsstillende registrering ved inngangen til 2022 på mer enn 1,6 millioner gjenstander og 37,6 millioner fotografier. For de fleste objektkategorier har det over tid skjedd noe forbedring av oppbevaringsforhold.

Kulturrådet forvalter tilskuddsordningen for sikringstiltak ved museene. Ordningen finansieres over spillemidlene. I 2021 ble det over ordningen gitt tilskudd på til sammen 9,1 mill. kroner til 23 museer. Formålet med ordningen er å sikre kulturarven i museene ved å medfinansiere større tiltak som kan forebygge og redusere omfanget av ødeleggelser i forbindelse med brann, tyveri, ran, hærværk og naturskade.

Forskning

Museene forestår forskning og utvikler ny kunnskap

Museene arbeider stadig bedre med forskning og kunnskapsutvikling. Antallet museer med forskningsplan har økt slik at det i 2021 var 60 av museene som får driftstilskudd fra Kultur- og

likestillingsdepartementet som hadde dette på plass. Det er fortsatt en positiv utvikling i antall ansatte med doktorgrad. Tallene for fagfellevurderte forskningsartikler varierer fra år til år. Forskning er tidkrevende og den årlige rapporteringen på publikasjoner gir ikke et dekkende bilde av aktiviteten på dette området, og må sees over flere år. Selv om det var færre slike publikasjoner enn året før, synes det samlet sett som museene arbeider systematisk med å heve arbeidet med forskning både i enkeltinstitusjoner og i sektoren som helhet. Det var også en markant økning i antallet prosjekter i regi av faglige museumsnettverk i 2021. Det mangler likevel ressurser og kompetanse i flere av museene til å i tilstrekkelig grad kunne drive egen forskning, og det kan arbeides bedre med å få på plass konkretiserte og kontrollerbare forskningsmål.

Få museer omtaler Cristin (Current Research Information System in Norway) i rapporteringen for 2021. Samtidig er det mange museer som, gjennom arbeidet med pilotnettverket *Museene inn i Cristin*, har startet opplæring og registrering av egne resultater i systemet. I 2021 var det 30 museer med registrert bruker i Cristin, og registreringene av publikasjoner øker.

Universell utforming

Museene har fokus på universell utforming og tilgjengeliggjøring av bygg og formidling. Andelen tilrettelagte lokaler har gått litt ned, fra 50 pst. i 2020 til 49 pst. i 2021, og andelen arenaer med tilrettelagt formidling har gått ned fra 40 pst. til 39 pst. Det skyldes sannsynligvis at flere har vurdert egen tilrettelegging på nytt og konkludert med at den ikke tilfredstiller dagens krav til universell utforming. Mange melder om utfordringer med å gjøre fredede eller vernede bygg mer tilgjengelige. Noen museer 3D-skanner byggene for på den måten å åpne dem for alle. 83 pst. av museene har nettsider som er i tråd med krav fra Tilsynet for universell utforming av IKT. Dette er samme tall som i 2020.

Tabell 1.2 Fordeling av årsverk og besøkstall, sortert etter fylke

Museum	Årsverk ¹ 2021	Besøk 2021
Blaafarveværket	38	227 989
Buskerudmuseet	63	56 304
Drammens Museum for kunst og kulturhistorie	14	24 554
Galleri F 15	15	23 243
Henie Onstad Kunstsenter	25	42 633
MiA – Museene i Akershus	114	129 901
Norsk Bergverksmuseum	25	29 309
Østfoldmuseene	62	107 648
Nasjonalmuseet	269	79 341 ²
Norsk Folkemuseum	209	152 174
Norsk Teknisk Museum	65	107 443

Oslo Museum	36	33 155
Anno museum	141	119 156
Gudbrandsdalsmusea	14	67 748
Lillehammer museum	92	174 191
Mjøsmuseet	33	47 187
Randsfjordmuseet	20	21 180
Valdresmusea	22	28 572
Norsk Industrierbeidermuseum	49	71 733
Preus museum	16	29 336
Telemark Museum	42	38 458
Vest-Telemark Museum	21	29 400
Vestfoldmuseene	79	102 170
Aust-Agder museum og arkiv	58	42 013
Næs Jernverksmuseum	8	13 280
Sørlandets Kunstmuseum	32	20 394
Vest-Agder-museet	68	89 754
Dalane Folkemuseum	16	41 581
Haugalandmuseet	24	19 573
Jærmuseet	76	187 319
Museum Stavanger	59	109 640
Ryfylkemuseet	16	14 585
Baroniet Rosendal	21	64 500
Bymuseet i Bergen	63	43 227
Hardanger og Voss museum	64	32 024
KODE Kunstmuseer og komponisthjem	68	103 233

Kraftmuseet	16	18 430
Musea i Sogn og Fjordane	66	34 717
Museum Vest	64	96 615
Museumssenteret i Hordaland	44	15 945
Sunnhordland Museum	9	79 977
Viti	34	60 528
Nordmøre museum	24	24 771
Nynorsk kultursentrum	33	80 807
Romsdalsmuseet	48	32 796
Museene i Sør-Trøndelag	193	196 523
Museet Midt	38	34 874
Stiklestad Nasjonale Kultursenter	54	34 022
Helgeland Museum	39	70 521
Museum Nord	91	129 197
Nordlandsmuseet	56	59 521
Norsk Luftfartsmuseum	32	36 094
Midt-Troms Museum	23	11 170
Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark	23	14 786
Nord-Troms Museum	9	4 847
Nordnorsk Kunstmuseum	11	8 873
Perspektivet Museum	8	12 089
Sør-Troms Museum	29	25 076
Varanger museum	24	45 834
Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museum	27	26 531
Svalbard Museum	9	14 421
Astrup Fearnley Museet	16	55 092

Det Internasjonale Barnekunstmuseet	3	3 175
Jødisk Museum i Oslo	7	3 409
Kistefos-museet	13	111 930
Norsk Skogfinsk Museum	10	13 445
Skibladner	16	11 224
Ishavsmuseet Aarvak	6	3 591
Jødisk museum Trondheim	4	5 945
Sum	3 116	3 900 724

¹ Årsverk inkluderer også frivillige årsverk.

² Museet hadde totalt 79 341 besøkende i 2021. Besøktallet gjenspeiler museumsstatistikken, og er fratrukket besøkende i andre museer, hvor vandreutstillingen i regi av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design har vært vist i løpet av 2021. Dette er nødvendig for å unngå dobbelrapportering av utstillinger på turné. Hovedårsaken til nedgangen i besøktallet de siste årene er stenging av museets største visningssteder grunnet flyttingen til Vestbanen: Kunstindustrimuseet (2016), Museet for samtidskunst (2017) og Nasjonalgalleriet (januar 2019), samt situasjonen med Covid-19.

Økonomiske nøkkeltall

Tabell 1.3 Fordeling av museenes totale inntekter 2019–2021

Inntektstype	Pst. av totale inntekter 2019	Pst. av totale inntekter 2020	Pst. av totale inntekter 2021
Egeninntekter	26,8	16,7	18,8
Tilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet	45,3	54,6	54,3
Samlet regionalt tilskudd	22,4	22,1	21,2
Annet offentlig tilskudd	5,4	6,5	5,7

Museenes totale inntekter var i 2021 vel 4,6 mrd. kroner (4,2 mrd. i 2020). Egeninntektene er på vei oppover igjen, men var i 2021 fremdeles ikke tilbake på 2019-nivå.

Tabell 1.4 Fordeling av museenes totale kostnader 2019–2021

Kostnadstype	Pst. av totale	Pst. av totale	Pst. av totale
--------------	----------------	----------------	----------------

	kostnader 2019	kostnader 2020	kostnader 2021
Lønns- og pensjonskostnader	51,4	49,2	45,9
Drift av lokaler, husleie og vedlikehold	18,2	21,4	24,5
Varer og tjenester, andre driftskostnader	28,4	27,2	27,6
Avskrivninger	2,0	2,3	2,0

Museenes totale kostnader var i underkant av 4,5 mrd. kroner i 2021, en økning fra ca. 3,8 mrd. kroner i 2020. Lønns- og pensjonskostnader utgjorde sammen med drift, husleie og vedlikehold av lokaler om lag 70 pst. av museenes utgifter.

s.124

Utstillingshonorar

Det foreslås å videreføre prosjektet med særskilte midler til statlig finansierte visningssteder for utbetaling av honorar til billedkunstnere og kunsthåndverkere i forbindelse med utstillinger. Formålet med ordningen er å sikre at kunstnere får inntekt fra arbeidet med utstillinger og å ansvarliggjøre statlig finansierte visningssteder. Ordningen treffer kunstnere i det visuelle kunstfeltet over hele landet gjennom de 24 museene og kunsthallene som inngår i prosjektet. Det foreslås 6 mill. kroner til ordningen i 2023.

I tillegg skal det ytes utstillingsvederlag når kunstverk lånes ut til utstillinger som staten konkret eller gjennom generell driftsstøtte har gitt tilskudd til. Utstillingsvederlaget er fastsatt på bakgrunn av avtale inngått mellom staten og kunstnerorganisasjonene og ytes som kompensasjon til kunstner for framvisning av billedkunst, kunsthåndverk og fotografisk kunst som er i kunstners eie, samt for at kunstner selv ikke kan disponere verket i utstillingsperioden. Vederlaget reguleres hvert år i tråd med lønnsveksten i staten. I årlige tilskuddsbrev fra departementet til aktuelle institusjoner forutsettes det at den enkelte utstillende dekker utstillingsvederlaget innenfor rammen av statstilskuddet.

s.150

Regionale kulturbygg

Desentralisert ordning for tilskudd til kulturbygg gir tilskudd til kulturhus, flerbrukslokaler eller spesiallokaler for kunst og kultur. Midlene kan benyttes til nybygg, ombygging og modernisering av kulturbyggene, men ikke til vedlikehold eller drift. Midlene fordeles til fylkeskommunene etter en nærmere fastsatt fordelingsnøkkel. Søknader fremmes gjennom kommunen der bygget skal ligge. Tilskudd kan utgjøre inntil 1/3 av godkjente prosjektkostnader for kulturbygget.

s.151

Museumstiltak

Norsk kulturråd forvalter midlene som er avsatt til museumsfeltet. Midlene fordeles til sikringstiltak samt treårige utviklingsprogrammer for museumssektoren. Titlene på programmene for perioden 2021–2023 er

- Digitalisering – mangfold, dialog og samarbeid
- Forskning – forskningskompetanse, samarbeid og infrastruktur
- Museene som samfunnsaktører – mangfold, relevans og bærekraft

Programmene skal stimulere til kompetanseheving, samordning og metodeutvikling i museene.

s.176

Museene

I museene som fikk tilskudd over kap. 328 var andel kvinner og menn i faste stillinger i 2021 henholdsvis 58 pst. og 42 pst. Museenes styrer, inkludert varamedlemmer, hadde følgende kjønns sammensetning: 49 pst. kvinner og 51 pst. menn. Av styrelederne var 31 pst. kvinner.

s.178

Omtale av klima- og miljøsaker

Regjeringens klima- og miljøpolitikk bygger på at alle samfunnssektorer har et selvstendig ansvar for å legge miljøhensyn til grunn for aktivitetene sine og for å medvirke til at de nasjonale klima- og miljømålene kan nås. For en omtale av regjeringens samlede klima- og miljørelevante saker, se Klima- og miljødepartementets fagproposisjon.

Museumssektoren

Museenes bevarings- og formidlingsarbeid bidrar til å spre kunnskap om og opplevelse av sammenhenger og endringer i de natur- og kulturbaserte miljøene som omgir oss.

Museumssektoren forvalter kulturminner i form av bygninger og anlegg. Museene rapporterer at de forvalter ca. 4 800 kulturhistoriske bygninger i 2021. Det er et stort etterslep på istandsetting og restaurering av disse, ikke minst i lys av de globale klimaendringene. Museene rapporterer videre at de forvalter ca. 170 kulturlandskap og ca. 190 hageanlegg. Museene forvalter også teknisk-industrielle kulturminner, flytende fartøy og museumsbaner, som alle har betydelige og spesialiserte behov for vedlikehold.

Som kunnskapsgrunnlag til Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid*, gjennomførte museene i Det nasjonale museumsnettverket i 2019 en kartlegging og tilstandsvurdering av sine kulturhistoriske bygninger. Bygningsvernundersøkelsen viser at vedlikeholdet av mange av de 4 400 kulturhistoriske bygningene som inngikk i kartleggingen, er mangelfullt. Tallene viser at 55 pst. av bygningene (2 400 bygninger) er i en tilstand som krever restaurering.

Museene forvalter også handlingsbåren kunnskap og annen immateriell kulturarv. Interessen for slik kunnskap er økende i vår tid, når bærekraft og samspill mellom natur og kultur for alvor er satt på dagsordenen. Museene har en viktig rolle i dette arbeidet framover, ikke minst sett i lys av bærekraftsmålene. Bærekraftsmålene krever felles innsats fra styresmakter, sivilsamfunn, privat sektor og academia i alle land.

I Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid* inngår oppfølgingspunkt 5.6.4. «styrke museets arbeid med handlingsbåren kunnskap og annen immateriell kulturarv» og 8.7.4: «innretta ei særleg satsing for heilskapleg ivaretaking av bygningsarven».

Departementet legger til grunn at museenes kunnskap om materialbruk, tradisjonshåndverk og tradisjonelle former for samspill mellom kultur og natur, bør videreutvikles for å komme storsamfunnet til gode på flere måter. Museene har et viktig samfunnsansvar i dette arbeidet. Tradisjonskunnskap knyttet både til kultur- og naturarv kommer ikke minst til nytte i samtiden – i utviklingen mot en mer bærekraftig framtid. Kunnskapen om museenes arbeid med den immaterielle kulturarven er fragmentert og lite systematisk, og departementet ønsker at det framover blir lagt til rette for økt kunnskapsutvikling på dette området.

Med henvisning til Meld. St. 16 (2019–2020) *Nye mål i kulturmiljøpolitikken – Engasjement, bærekraft og mangfold*, sies det i museumsmeldingen at museene kan spille en viktig rolle i arbeidet med å nå målet om å ta vare på et mangfold av kulturmiljø som grunnlag for kunnskap, opplevelser og bruk. Den nevnte bygningsvernundersøkelsen fra 2019 vil være del av kunnskapsgrunnlaget for å sikre et godt samarbeid i forvaltningen av bygningsarven som museene forvalter.

Rapporteringen for 2021 viser at mange museer har avdelinger med Miljøfyrtårnsertifisering. Flere museer deltar i samarbeid med kommunen om merket for bærekraftige reisemål fra Innovasjon Norge, og andre samarbeider på samme måte om sertifisering som Fairtrade-kommune. Nesten alle museene har en eller annen form for energisparingstiltak eller andre tiltak for å redusere klimagassutslipp.

De fleste museene driver også formidling om klima og miljø eller FNs bærekraftsmål, gjennom utstillinger, pedagogiske tilbud og samarbeidsprosjekter. Enkelte museer har knyttet forsknings- og dokumentasjonsarbeid til disse temaene.

Norsk kulturråd forvalter tilskuddsordningen for sikringstiltak ved museene. Over denne ordningen, som finansieres over spillemidlene, ble det for 2021 gitt tilskudd på om lag 9,3 mill. kroner til 31 sikringstiltak ved i alt 24 museer. Det gis tilskudd til å forebygge ødeleggelser ved blant annet brann, tyveri, hærverk og naturskade. Kostnadskrevende tiltak for brannsikring ble i stor grad prioritert også for tildeling i 2021.

s.247

Kap. 328, post 70 Det nasjonale museumsnettverket

		(i 1 000 kr)
Tiltak	Tilskudd 2022	Forslag 2023
Anno museum	69 655	71 710

Aust-Agder museum og arkiv	24 080	24 790
Baroniet Rosendal	2 100	2 160
Blaafarveværket	11 005	11 330
Buskerudmuseet	24 135	24 845
Bymuseet i Bergen	19 705	20 285
Dalane Folkemuseum	4 010	4 130
Drammens Museum for kunst og kulturhistorie	8 620	8 875
Galleri F 15	13 610	14 010
Gudbrandsdalsmusea	5 085	5 235
Hardanger og Voss museum	12 495	12 865
Haugalandmuseet	7 195	7 405
Helgeland Museum	19 315	19 885
Henie Onstad Kunstsenter ¹	14 390	14 315
Jærmuseet	21 425	22 055
KODE Kunstmuseer og komponisthjem	56 645	43 315
Kraftmuseet	7 430	7 650
Lillehammer museum	78 010	80 310
MiA – Museene i Akershus	31 125	32 045
Midt-Troms Museum	4 940	5 085
Mjøsmuseet	10 320	10 625
Musea i Sogn og Fjordane	41 310	42 530
Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark	6 310	6 495
Museene i Sør-Trøndelag	136 595	140 625
Museet Midt	13 995	14 410
Museum Nord	24 280	24 995
Museum Stavanger	24 830	25 560

Museum Vest	19 965	20 555
Museumssenteret i Hordaland	12 985	13 370
Nasjonalmuseet	631 370	863 700
Nordlandsmuseet	19 280	19 850
Nordmøre museum	9 620	9 905
Nordnorsk Kunstmuseum	32 930	33 900
Nord-Troms Museum ¹	4 805	4 645
Norsk Bergverksmuseum	17 900	18 430
Norsk Folkemuseum	182 345	187 725
Norsk Industriarbeidermuseum	20 875	21 490
Norsk Luftfartsmuseum	14 740	15 175
Norsk Teknisk Museum	34 785	35 810
Nynorsk kultursentrum	23 425	24 115
Næs Jernverksmuseum	2 705	2 785
Oslo Museum ¹	15 360	14 815
Perspektivet Museum	3 920	4 035
Preus museum	14 875	17 315
Randsfjordmuseet	8 760	9 020
Romsdalsmuseet	9 915	10 205
Ryfylkemuseet	6 595	6 790
Stiklestad Nasjonale Kultursenter ¹	31 395	28 060
Sunnhordland Museum	4 465	4 595
Svalbard Museum	2 035	2 095
Sørlandets Kunstmuseum	12 745	13 120
Sør-Troms Museum	12 270	12 630
Telemark Museum	16 465	16 950

Valdresmusea	12 315	12 680
Varanger museum	15 075	15 520
Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museum	4 015	4 135
Vest-Agder-museet	32 680	33 645
Vestfoldmuseene	40 675	41 875
Vest-Telemark Museum	7 590	7 815
Viti	25 100	25 840
Østfoldmuseene	31 960	32 905

¹ Prosjektstøtte til mangfolds- og inkluderingstiltak som var innarbeidet i driftstilskuddet i 2022, forutsettes videreført med finansiering fra spillemidlene til kulturformål i 2023, jf. postomtale og del III, kap. 5 Fordeling av spilleoverskuddet.

Kap. 328, post 78 Andre museums- og kulturverntiltak

		(i 1 000 kr)
Tiltak	Tilskudd 2022	Forslag 2023
Astrup Fearnley Museet	1 150	
Det Internasjonale Barnekunstmuseet	4 820	4 960
Fullriggeren Sørlandet	13 085	13 470
Ishavsmuseet Aarvak	1 020	1 050
Jødisk Museum i Oslo	7 515	7 735
Jødisk museum Trondheim	2 555	2 630
Kistefos-museet	1 150	
Norsk Skogfinsk Museum	3 260	3 355
Sametinget – Samiske gjenstander ved tyske museer	2 040	2 100
Skibladner	2 805	2 890
Skoleskipet Christian Radich	11 375	11 710
Statsraad Lehmkuhl	16 930	17 430

Samferdselsdepartementet

Vedlikehold og opprusting av Tinnosbanen

Vedtak nr. 1230, 15. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at staten har ansvar for vedlikehold og opprusting av Tinnosbanen, slik at banen kan settes i stand igjen og Norge kan ivareta sine forpliktelser for verdensarven i Rjukan–Notodden industriarv.»

Vedtaket ble truffet ved behandlingen av Meld. St. 20 (2020–2021) *Nasjonal transportplan 2022–2033*, jf. Innst. 653 S (2020–2021).

Samferdselsdepartementet redegjorde i Prop. 1 S (2021–2022) for kostnadene ved å sette i stand Tinnosbanen til å kjøre tømmertog eller museumstog. Det ble opplyst at på kort sikt har Bane NOR kun prioritert midler til nødvendige sikkerhetstiltak og vedlikehold som opprettholder dagens tilstand på Tinnosbanen, da full istandsetting til kjørbar bane krever at det må tas midler fra andre prioriterte formål.

Det er lagt opp til at vedlikeholdsarbeidet i stor grad skal opprettholde banens generelle tilstand som på fredningstidspunktet. Ved behandlingen av anmodningsvedtakene tok kontroll- og konstitusjonskomiteen regjeringens oppfølging eller planer om oppfølging til etterretning, jf. Innst. 141 (2021–2022).

Dersom det skulle bli aktuelt å sette i stand banen, vil Samferdselsdepartementet komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Anmodningsvedtaket anses med dette som fulgt opp.

Kap. 1320 Statens vegvesen

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 4 233,1 mill. kr.

Posten dekker ordinære driftsutgifter som administrasjon, lønn og husleie mv. samt utgifter til Norsk vegmuseum, utvikling, drift og forvaltning av IT-systemer som brukes ved gjennomføring av prosjekter og forvaltning av tilskuddsordninger.

Kap. 1352 Jernbanedirektoratet

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 367,2 mill. kr. Dette er en reduksjon på 8,1 mill. kr fra saldert budsjett 2022.

Jernbanedirektorat har gått gjennom sin interne virksomhetsstyring, bl.a. økonomi- og budsjettstyringen. Tydeligere prioriteringer for å oppnå direktoratets mål og resultatkrav gir effektiviseringer og lavere bevilgningsbehov i 2023, og forventes også å bidra til effektiviseringer i senere år.

Bevilgningen omfatter Jernbanedirektoratets driftsutgifter, inkl. utgifter til lokomotivførerutdanningen og Norsk jernbanemuseum. Posten omfatter videre Jernbanedirektoratets utgifter til:

- overordnet langsiktig utvikling av togtilbudet og jernbanens rolle i transportsystemet
- forvaltning av kjøp av persontransporttjenester med tog
- forvaltning av kjøp av infrastruktur tjenester fra Bane NOR for drift og vedlikehold samt planlegging og utbygging av jernbaneinfrastruktur
- koordinering av togtilbudet mellom berørte aktører og opp mot annen kollektivtransport.

Det settes av om lag 78 mill. kr til drift av Norsk fagskole for lokomotivførere.

Videre settes det av om lag 36 mill. kr til drift av Norsk jernbanemuseum. Dette omfatter utgifter til drift av museet på Hamar, publikumsutstillinger, dokumentasjon, restaureringsvirksomhet og utgifter til drift av kongevoanen. Norsk jernbanemuseum har siden 1896 dokumentert jernbanens historie og betydning for utviklingen av det norske samfunnet. Utstillinger og arrangementer ved Norsk jernbanemuseum har i underkant av 30 000 besøkende i året.

Post 76 Tilskudd til kulturminner i jernbanesektoren

Det foreslås bevilget 25 mill. kr.

Jernbanestrekninger driftet av etablerte museer kalles museumsbaner. Museumsbaner tar vare på og formidler materiell og immateriell kulturarv knyttet til alle sider av jernbanedriften i Norge. I tillegg er det en rekke organisasjoner, miljøer og enkeltpersoner som gjør en innsats for å ivareta og løfte frem jernbanevirksomhetens historie i Norge.

Tilskuddet skal sikre ivaretagelse og formidling av jernbanehistorien. Primært gjennom støtte til drift av museumsbaner og sekundært gjennom støtte til jernbanehistoriske prosjekter.

Tilskuddsordningen forvaltes av Norsk jernbanemuseum. Museumsbanene måles på kjørte personkilometer samt utløste timer frivillighet og/eller egeninntjening. Ved prosjektsøknader fra frivilligheten er kriteriene høy kulturhistorisk verdi, innsats og kvalitet på gjennomførte prosjekter.

Tilskuddsordningen er i dag todelt. Det utbetales driftstilskudd til museumsbaner basert på en kalkyle utviklet i samarbeid med sektoren og prosjekttilskudd basert på faglige vurderinger gjort av et fagråd bestående av representanter for jernbanesektoren, museumssektoren og frivilligheten. Tilskuddsordningen er forholdsvis ny, og den er planlagt evaluert i 2023.

Fra og med 2022 avkreves frivillige aktører som arbeider med historisk togmateriell, leie for togparkering av Bane NOR SF/Bane NOR Eiendom AS. Bevilgningsforslaget for 2023 dekker også tilskudd til de frivillige aktørene i henhold til økte kostnader.

Norsk jernbanemuseum har tett kontakt med og følger opp de miljøene som mottar tilskudd. I rapporter for tildelinger over en grenseverdi skal regnskap godkjennes revisor.

Post 01 Diverse inntekter

Det budsjetteres med 4,5 mill. kr i inntekter. 1,5 mill. kr gjelder Norsk jernbanemuseum (billetter, suvenirer, cruisekjøring mv.), og 3,0 mill. kr gjelder kurs- og semesteravgifter ved Norsk fagskole for lokomotivførere.

Merinntektsfullmakten for posten foreslås videreført, jf. forslag til romertallsvedtak.

Jernbanedirektoratet

Ved utgangen av 2021 hadde Jernbanedirektoratet 187 tilsette. Kvinnedelen var 41 pst.

Norsk jernbanemuseum er ein etat under Jernbanedirektoratet. Museet hadde 24 tilsette ved utgangen av 2021, og kvinnedelen var 46 pst.

Klima- og Miljødepartementet

Kap. 1429 Riksantikvaren

Post 70 Tilskot til automatisk freda og andre arkeologiske kulturminne, kan overførast

Det er foreslått ei løyving på 39 mill. kroner på posten for 2023. Det er ei nominell vidareføring i budsjettet for 2023 samanlikna med 2022

Post 71 Tilskot til freda kulturminne i privat eige og kulturmiljø og kulturlandskap, kan overførast

Det er foreslått ei løyving på 142,8 mill. kroner på posten for 2023. Det er ei nominell vidareføring i budsjettet for 2023 samanlikna med 2022.

Post 72 Tilskot til tekniske og industrielle kulturminne, kan overførast

Det er foreslått ei løyving på 58,6 mill. kroner på posten for 2023. Det er ei nominell vidareføring i budsjettet for 2023 samanlikna med 2022.

Post 73 Tilskot til bygningar og anlegg frå mellomalderen og brannsikring, kan overførast

Det er foreslått ei løyving på 59,1 mill. kroner på posten for 2023. Det er ei nominell vidareføring i budsjettet for 2023 samanlikna med 2022.

Post 74 Tilskot til fartøyvern, kan overførast

Det er foreslått ei løyving på 70,6 mill. kroner på posten for 2023. Det er ei nominell vidareføring i budsjettet for 2023 samanlikna med 2022.

Post 77 Tilskot til verdiskapingsarbeid på kulturminneområdet, kan overførast

Det er foreslått ei løyving på 8,4 mill. kroner på posten for 2023. Det er ei nominell vidareføring i budsjettet for 2023 samanlikna med 2022

Post 79 Tilskot til verdsarven, kan overførast

Det er foreslått ei løyving på 53,4 mill. kroner på posten for 2023. Løyvinga er redusert med 6 mill. kroner som følgje av ei ompostering til post 22 i samband med Basisutstillinga til verdsarvstadene

Kap. 1432 Norsk kulturminnefond

Post 50 Til disposisjon for kulturminnetiltak

Norsk kulturminnefond er eit forvaltningsorgan med særskilde fullmakter. Midlane skal nyttast til kulturminnetiltak og til drift av administrasjonen og styret.

Kulturminnefondet har i hovudsak ansvaret for verneverdige kulturminne og kulturmiljø. Det er foreslått ei løyving på 124,6 mill. kroner på posten for 2023.

I 2020 vedtok styret i Kulturminnefondet eit prøveprosjekt med støtte til rullande og rørlege kulturminne. Ordninga vart evaluert av styret i 2021 og blir ført vidare.

Sektorovergripende Klima- og Miljøpolitikk som vedrører Museumsforbundets medlemmer

8.1.8 Kulturdepartementet

Beskriving av miljøområde, miljømål og miljøutfordringar

Bevarings- og formidlingsarbeidet til musea bidreg til å spreie kunnskap om og oppleving av samanhengar og endringar i dei natur- og kulturbaserte miljøa som omgjev oss. Museumssektoren forvaltar kulturminne i form av bygningar og anlegg.

Mange museum forvaltar handlingsboren kunnskap og immateriell kulturarv. Interesse for slik kunnskap er aukande i vår tid, no som berekraft og samspel mellom natur og kultur er sette på dagsordenen for alvor. Musea har ei viktig rolle i dette arbeidet framover, ikkje minst sett i lys av berekraftsmåla. Berekraftsmåla krev felles innsats frå styresmakter, sivilsamfunn, privat sektor og akademia i alle land.

Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid* vart behandla i Stortinget juni 2021. I Innst. 573 S (2020–2021) var det ei brei politisk semje om retninga for museumspolitikken framover.

Med tilvising til Meld. St. 16 (2019–2020) *Nye mål i kulturmiljøpolitikken – Engasjement, bærekraft og mangfold* blir det sagt i museumsmeldinga at musea kan spele ei viktig rolle i arbeidet med å nå målet om å ta vare på eit mangfald av kulturmiljø som grunnlag for kunnskap, opplevingar og bruk.

Bygningsvernundersøkinga frå 2019 som er gjennomført i samband med museumsmeldinga, vil vere ein del av kunnskapsgrunnlaget for å sikre eit godt samarbeid i forvaltninga av bygningsarven ved musea. Vidare viser undersøkinga at det er eit stort etterslep på istandsetjing og restaurering av kulturhistoriske bygningar som musea forvaltar, særleg sett i lys av dei globale klimaendringane.

Rapport for 2021/2022

Rapporteringa frå musea til Kultur- og likestillingsdepartementet for 2021 viser at mange museum har avdelingar med Miljøfyrtårnsertifisering. Fleire museum deltek i samarbeid med kommunen om merket for berekraftige reisemål frå Innovasjon Noreg, og andre samarbeider på same måten om sertifisering som Fairtrade-kommune. Nesten alle musea har ei eller anna form for energisparingstiltak eller andre tiltak for å redusere klimagassutslepp.

Dei fleste musea driv også formidling om klima og miljø eller FN's berekraftsmål, gjennom utstillingar, pedagogiske tilbod og samarbeidsprosjekt. Enkelte museum har knytt forskings- og dokumentasjonsarbeid til desse temaa.

Norsk kulturråd forvaltar tilskotsordninga for sikringstiltak ved musea. Over denne ordninga, som blir finansiert over spelemidlane, vart det for 2021 gjeve tilskot for om lag 9,3 mill. kroner til 31 sikringstiltak ved i alt 24 museum. Det blir gjeve tilskot til å førebyggje øydeleggingar ved mellom anna brann, tjuveri, hærverk og naturskade. Kostnadskrevjande tiltak for brannsikring vart i stor grad prioriterte også for tildeling i 2021.

Planar for det vidare arbeidet innanfor sektoren

I Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid* inngår oppfølgingspunkt 5.6.4. «styrke museets arbeid med handlingsbåren kunnskap og annen immateriell kulturarv» og 8.7.4: «innretta ei særleg satsing for heilskapleg ivaretaking av bygningsarven».

Kultur- og likestillingsdepartementet legg til grunn at kunnskapen musea har om materialbruk, tradisjonshandverk og tradisjonelle former for samspel mellom kultur og natur, bør vidareutviklast for å komme storsamfunnet til gode på fleire måtar. Musea har eit viktig samfunnsansvar i dette arbeidet. Tradisjonskunnskap knytt både til kultur- og naturarv kjem ikkje minst til nytte i samtida – i utviklinga mot ei meir berekraftig framtid. Kunnskapen om arbeidet til musea med den immaterielle kulturarven er fragmentert og lite systematisk, og departementet ønskjer at det framover blir lagt til rette for auka kunnskapsutvikling på dette området.

Regjeringa vil vidare innrette ei særleg satsing for ivaretaking av bygningsarven. Som ein del av dette arbeidet må det gjerast grundige prioriteringar på tvers av musea og gjennom regional og nasjonal samordning. Dette må også sjåast i samanheng med klimaendringar og konsekvensen av desse for bygningsmassane.

Kunnskapsdepartementet

Dembra	Tiltaket blir koordinert av Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter som mottar desse midlane. Ordninga blir styrkt med 2 mill. kroner, som skal gå til å styrke arbeidet med Dembra og til utvikling av ein undervisningspakke om konspirasjonsteoriar.	14,5
---------------	--	------

Tilskot til Stiftelsen

Espeland fangeleir og

Gestapohuset i Veiten

Tilskotet skal støtte opp under arbeidet til stiftinga.

2

Eidsvoll 1814 og

demokratinetstaden Min

Stemme

Mottakar er Eidsvoll 1814 ved Norsk Folkemuseum som har ansvaret for www.minstemme.no, som er ein nettstad med læringsressursar frå barneskuletrinn og til vidaregåande, med søkelys på demokrati, medborgarskap og deltaking. Løyvinga går til drift og utvikling av nettstaden og må sjåast i samanheng med fagfornyninga.

1

Budsjettforslag for 2023

Kap. 224 Tilskot til freds- og menneskerettssenter

Post	Nemning	Rekneskap 2021	Saldert budsjett 2022	Forslag 2023
70	Freds- og menneskerettssenter	103 238	110 460	113 658
71	Det europeiske Wergelandsenteret	11 084	11 672	12 004
	Sum kap. 224	114 322	122 132	125 662

Budsjettforslag for 2023

Departementet foreslår å løyve 113,7 mill. kroner på posten.

I revidert budsjett for 2022 blei det løyvd 1 mill. kroner til Narviksenteret for å ferdigstille utviklinga av eit digitalt register over norske soldatar som deltok i kampane i Noreg i 1940, jf. Prop. 115 S(2021–2022) og Innst. 450 S (2021–2022). Departementet foreslår å vidareføre auken på 1 mill. kroner til drift av registeret i 2023.

Forsvarsdepartementet har gitt tilskot til Narviksenteret for å bidra til at senteret kan vere eit nasjonalt og internasjonalt opplærings- og dokumentasjonsenter om den andre verdskrigen, med særleg vekt på Nord-Noreg. Formålet med tilskotet skal varetakast gjennom tilskotet frå Kunnskapsdepartementet framover. Departementet foreslår å auke løyvinga med 0,6 mill. kroner mot ein tilsvarande reduksjon på budsjettet til Forsvarsdepartementet for å samle tilskota til Narviksenteret under Kunnskapsdepartementet.

I revidert budsjett for 2022 er det løyvd 1,4 mill. kroner til Falstadsenteret til styrking av undervisninga av skuleelevar i menneskerettar og demokratisk medborgarskap. Departementet foreslår å vidareføre denne auken i 2023-budsjettet.

Ved behandlinga av statsbudsjettet for 2022 blei det løyvd 3 mill. kroner for å prosjektere eit nytt bygg for Raftostiftelsen. Stiftinga skal arbeide vidare med prosjektet i 2023 og har signalisert at ein eventuell søknad om tilskot til byggeprosjektet tidlegast er aktuell til statsbudsjettet for 2024.

Tilskotet til prosjektering blir ikkje vidareført i budsjettforslaget for 2023

Tabell 4.3 Tilskot til freds- og menneskerettssenter

	(i 1 000 kr)
Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter	42 084
Falstadsenteret	25 776
Arkivet freds- og menneskerettighetscenter	18 036
Nansen Fredssenter	8 787
Narviksenteret	11 468
Raftostiftelsen	7 507
Sum	113 658

Post 50 Statlege universitet og høgskular og post 70 Private høgskular

Mål for 2023

Følgande overordna mål gjeld for universitet og høgskular som får løyving frå Kunnskapsdepartementet over kap. 260:

- Høg kvalitet i utdanning og forskning
- Berekraftig samfunnsutvikling, velferd og innovasjon
- God tilgang til utdanning, forskning og kompetanse i heile landet

Måla er fastsette etter innspel frå sektoren og for å reflektere dei aktuelle politiske hovudprioriteringane for universitet og høgskular. Måla er òg sette i samanheng med måla i langtidsplanen for forskning og høgare utdanning som gjeld uavhengig av sektor.

Departementet har utviklingsavtalar med kvart av dei statlege universiteta og kvar av høgskulane. Avtalane inneheld differensierte mål og styringsparametrar som gjer greie for strategiske prioriteringar som den einskilde institusjonen har for å bidra til å nå dei nasjonale sektormåla. Departementet har ein prosess med institusjonane i 2022 for å fastsetje nye utviklingsavtalar for perioden 2023–26. Utviklingsavtalane inngår i tildelingsbrevane til institusjonane. Departementet har ikkje utviklingsavtalar med dei private høgskulane, men følger opp mål og resultat som del av tilskotsforvaltninga.

Universitetsmusea

Fem universitet har eit særskilt ansvar for å ta hand om vitenskaplege samlingar og drive museum med publikumsutstillingar. I 2021 var det fleire av musea som kunne drive som ordinært, etter å ha vore stengde under covid-19-pandemien. Det samla besøkstalet var på 1,2 mill. besøkande, med ein ambisjon om ytterlegare 10 pst. vekst i 2022.

Forskning er grunnlag for utstillingar og formidlinga ved universitetsmusea. Den vitenskaplege publiseringa var på same nivå som ved universiteta elles i 2021, med eit gjennomsnitt på 1,38 publiseringspoeng per fagleg tilsett. Det er likevel store skilnader mellom musea, med eit spenn frå 2,03 til 0,56 publiseringspoeng.

Bygg for undervisning og forskning

Løyvingar til byggeprosjekt blir foreslått på Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett. Regjeringa foreslår 1 450 mill. kroner til bygging og utstyr til livsvitenskapsprosjektet ved Universitetet i Oslo i 2023.

I 2022 kom det fram at dei eksisterande planane for nytt vikingtidsmuseum ikkje kan bli realiserte innanfor den gjeldande kostnadsramma, jf. omtale i Prop. 115 S (2021–2022). Regjeringa foreslår at bygging, rehabilitering og anskaffing av utstyr til nytt vikingtidsmuseum ved Universitetet i Oslo held fram, og foreslår ei løyving til prosjektet på 525 mill. kroner i 2023. Regjeringa vil kome attende med forslag om endra kostnadsrammer for prosjektet etter at nye rammer er kvalitetssikra.

Etter at regjeringa har behandla vidare retning for NTNU Campussamling, held forprosjektet fram og skal etter planen ferdigstillast i løpet av 2023. Regjeringa foreslår 73 mill. kroner til forprosjektet i 2023.

Regjeringa foreslår 238 mill. kroner for å vidareføre byggeprosjektet for Blått bygg ved Nord universitet. Regjeringa foreslår òg å auke løyvinga over kap. 260, post 50 til brukarutstyrsprosjektet med 20,6 mill. kroner i 2023. For ei nærare forklaring av løyving per kapittel og post for byggeprosjekta, sjå Kommunal- og distriktsdepartementets Prop. 1 S (2022–2023).

Post 71 Tilskot til vitensenter

Eit vitensenter er eit lærings- og opplevingssenter for teknologi, naturvitenskap og matematikk der besøkande lærer ved å eksperimentere. Vitensentera er eit viktig verkemiddel for auka kunnskap i teknologi og realfag og bidreg til å skape interesse for og rekruttering til eit kompetanseområde Noreg treng. Sentera fungerer som ei støtte og gir verktøy til skulane og lærarane i opplæringa og bidreg til å følge opp nasjonale strategiar. Tilbodet er basert på læreplanar i realfag. Hausten 2022 er det 13 vitensenter i Vitensenterprogrammet i Forskringsrådet

– Jærmuseet – Rogaland

– Nordnorsk vitensenter – Tromsø

- Vitensenteret i Oslo v/Norsk Teknisk Museum
- Vilvite – Bergen
- Vitenlaben – Grenland
- Vitensenteret i Trondheim
- Vitensenteret Innlandet – Gjøvik
- Inspiria Science Center – Østfold
- Sørlandet vitensenter – Arendal og Kristiansand
- Vitenparken Campus Ås
- Atlanterhavsparken – Ålesund
- Vitensenter Nordland – Mo i Rana
- ViteMeir – Kaupanger Vitensenter

som vil vere ein del av tilskotsordninga må søke Forskningsrådet og dokumentere at dei oppfyller gitte kriterier. Forskningsrådet vurderer dette og gir ei anbefaling til departementet. Dette inneber ei kvalitetssikring av vitensentera som mottar statstilskot. Mål for 2023 Målet med tilskotet er å auke interessa for teknologi og realfag. Resultat i 2021 I 2021 fekk 13 regionale vitensenter midlar frå denne posten. Sentera hadde 602 000 besøkande i 2021, som er ein auke på 95 000 frå 2020. Vitensentra leverte i 2021 undervisning til 194 000 elevar og lærarar. Dette er 39 000 fleire enn året før. Sjølv om det var ein auke frå 2020, har covid-19- pandemien påverka vitensentera i stor grad også i 2021. Talet på besøkande og nivået på undervisninga til elevar og lærarar var framleis lågare enn før pandemien i 2019. Ifølge lærarane er vitensentra eit viktig supplement til undervisninga i realfag. Budsjettforslag for 2023 Departementet foreslår å løyve 94,4 mill. kroner på posten. Fordelinga av tilskotet til vitensentera blir vedteke av styret i Vitensenterprogrammet. Styret blir oppnemnt av Noregs forskingsråd. I styret sit mellom anna representantar frå akademia og næringslivet

Forsvarsdepartementet

Støtte til Narvik Krigsmuseum ved Stiftelsen Narviksenteret

Som nasjonalt og internasjonalt opplærings- og dokumentasjonssenter utvikler og formidler Stiftelsen Narviksenteret kunnskap om krigen 1940–1945, med særlig vekt på Nord-Norge. Formålet med FDs tidligere tilskudd har vært å bidra til at Narvik Krigsmuseum ved Stiftelsen Narviksenteret viderefører museets formidling av norsk krigshistorie, med spesielt fokus på krigen i Nord-Norge.

Regjeringen har besluttet å redusere antall enkeltstående tilskudd fra 2023-budsjettet, gjennom blant annet å innlemme enkeltstående tilskudd under andre etablerte ordninger. Regjeringen foreslår derfor å rammeoverføre tilskuddet på 0,628 mill. kroner til Stiftelsen Narviksenteret til Kunnskapsdepartementet (KD) på kap. 224, post 70. FD har ingen etablerte tilskuddsordninger for tilskudd til stiftelser eller museer, mens KD har en etablert tilskuddsordning for tilskudd til freds- og menneskerettighetssentre, som omfatter tilskudd til Narviksenteret. FDs formål med støtten til Stiftelsen Narviksenteret og Narvik Krigsmuseums virke som nasjonalt og internasjonalt opplærings- og dokumentasjonssenter om andre verdenskrig, med særlig vekt på Nord-Norge foreslås fulgt opp gjennom tildeling av tilskudd til stiftelsen fra KD.

Forsvarets museer

I 2021 ble en stortingsmelding om museer lansert, Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet – Tillit, ting og tid*. En av anbefalingene i meldingen var å overføre ansvaret for museumsvirksomheten i Forsvaret fra Forsvarsdepartementet til Kultur- og likestillingsdepartementet, og at de to departementene skulle danne en prosjektgruppe for å forberede denne overføringen, jf. kap. 10.1.1 i nevnte melding. Av Innst. 573 S (2020–2021) fremgår det at en samlet stortingskomité sluttet seg til den skisserte omleggingen. Prosjektgruppen påbegynte sitt arbeid i desember 2021. Prosjektgruppen skal etter planen fremme sine anbefalinger ved årsskiftet 2022/2023.

Mål 11 Bærekraftige byer og lokalsamfunn: Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.

Delmål 11.4: Styrke innsatsen for å verne om og sikre kultur- og naturarven i verden.

Forsvarssektoren er en betydelig forvalter av norsk kulturarv og kulturmiljø, og produserer et mangfold av kulturopplevelser. Forsvarssektorens 14 nasjonale festningsverk og flere grensebefestninger er attraktive arenaer for historie- og kulturformidling, reiseliv og rekreasjon. Fokuset på festningene som kulturdestinasjoner er økende og mange av Forsvarets museer er å finne på festningene². Nye service- og opplevelsestilbud er etablert i samarbeid med kommuner, venneforeninger, investorer og private aktører innenfor kultur- og næringsliv. Dette har over en tiårsperiode bidratt til en økning i publikumstilstrømningen fra 1,9 mill. besøkende i 2009 til 4,4 mill. besøkende i 2019. I 2021 hadde festningene 2,6 mill. besøkende. Selv om besøkstallet er lavere sammenlignet med et normalår, er dette likevel et godt antall besøkende med tanke på reiserestriksjoner og avlyste arrangementer på grunn av koronapandemien.

²Det pågår et arbeid med å forberede overføring av Forsvarets museer til Kultur- og likestillingsdepartementets museumsportefølje. Festningene vil fortsatt være viktige museumsarenaer, og det må etableres nye avtaler for samarbeid mellom festningsforvaltningen og museene.

Nærings- og fiskeridepartementet

Post 01 Leie av bergrettigheter og eiendommer

Inntektene kommer fra leie av bergrettigheter og utleie av gruveeiendommer. Det foreslås en bevilgning på 100 000 kroner i 2023. Det foreslås også at bortfeste av gruver til museale formål kan skje vederlagsfritt, jf. forslag til vedtak XVIII.

Kystkultur

Det foreslås avsatt 12 mill. kroner til kystkultur. Midlene foreslås flyttet fra kap. 916, post 72 Tilskudd til kystkultur. Formålet med midlene er å ivareta den maritime kulturarven, i det alt vesentlige gjennom å bidra til finansiering av Kystverkmusea.

Kystverkmusea er et nettverkssamarbeid mellom Lindesnes Fyrmuseum, Jærmuseet, Sunnmøre Museum, Museum Nord og Museene for kystkultur og gjenreising i Finnmark. Modellen forutsetter at minimum 40 pst. av utgiftene til driften av den enkelte enhet dekkes av lokale og regionale bidrag.

Kystverkmusea dokumenterer og formidler etatens historie i tråd med det overordnede målet om at Kystverkets kulturarv skal være grunnlag for kunnskap, opplevelse og verdiskaping.

Utenriksdepartementet

Rapport 2021

Norsk kulturliv har fått flere internasjonale muligheter og bredere internasjonal kontaktflate. Internasjonaliseringen av norsk kultur ble betydelig påvirket av pandemien også dette året. En god del aktiviteter ble enten avlyst, utsatt eller gjennomført digitalt eller kombinert digi- talt/fysisk.

Utenriksdepartementet tilpasset støtteordningene og vektla en tett dialog med organisasjonene i NAA-nettverket for å sørge for best mulig kontinuitet og fleksibilitet i arbeidet med kulturfremme. De ulike virkemidlene og tiltakene for kulturfremme bidro likevel til etterspørselen etter norske kulturuttrykk.

På vegne av Utenriksdepartementet innvilget Music Norway reisetilskudd til over 1 100 internasjonale konserter med norske utøvere, som var under halvparten av antallet i 2019. 13 norske musikkfestivaler fikk støtte til å invitere internasjonale delegater til Norge, noen av dem digitalt. Oslo World Music Festival og Ultima hadde besøk av delegater fra en rekke land, som resulterte i flere presseoppslag og solid nettverksbygging for norske bransjeaktører. På filmfeltet ble seks festivaler gjennomført med målrettede digitale eller hybride arrangementer for internasjonal filmbransje med støtte fra Utenriksdepartementet. 374 bransjefolk fra rundt 30 nasjoner deltok på det lukkede markedet New Nordic Films under Den norske filmfestivalen i Haugesund. Dette resulterte i god etterspørsel og presseoppmerksomhet om norsk film internasjonalt. Samtidig fikk den norske filmbransjen utvidet sine internasjonale nettverk. Litteraturbransjen, ved NORLA og utenriksstasjoner, organiserte sammen 21 digitale bransjetreff, samt et bransjetreff i New York. Dette førte til salg av flere norske bokrettigheter internasjonalt.

På scenekunstheltet er norske gjestespill, som det nesten ikke har vært mulig å arrangere under pandemien, et viktig ledd i norsk kultureksport og profilering. Gjennomføringen av dans- og framføringsfestivalen DepARTures i München var derfor viktig. Fem produksjoner og fagprogram fra Norge deltok, og bidro til økt oppmerksomhet om scenekunst fra Norge. Innen kunsthåndverk har innsats på digitale flater resultert i flere invitasjoner til utstillinger, samarbeid og økt gallerirepresentasjon for norgesbaserte kunsthåndverkere. Også innen norsk visuell kunst og norske kunstnerskap ble presse- og ekspertbesøk erstattet av bl.a. digitale møter, filmproduksjoner og arbeidsseminarer på nett. Erfaringene har vært gode for de fleste arrangementene, men etterspørselen etter digitale presentasjoner nådde også et metningspunkt. Det er også vanskelig å fastslå om de ulike promoteringsprosjektene faktisk nådde et stort og relevant publikum. Åpningen av det nye Munchmuseet i Bjørvika ble promotert bredt overfor utenlandsk presse, kuratorer og museumsfolk. Arbeidet her ga meget god uttelling i form av svært mange internasjonale presseoppslag om museet og Oslo som kunstdestinasjon, inkludert i ledende internasjonal kunstpresse.

Design- og ferdigvareindustrien er en viktig eksportsektor for Norge, og USA er nå det største markedet for norsk møbel- og interiørekspert. Eksporten økte betydelig i 2021 og ble et rekordår med over 36 pst. eksportøkning til USA. Ambassaden i London og Design og arkitektur Norge (DOGA) samarbeidet om utstillingen Connecting People & Nature – The Ripple Effects of Inclusive Design, til London Design Biennale 2021. Fem norske design- og arkitekturprosjekter ble her vist digitalt og fysisk. Utenriksdepartementet støttet også DOGAs Norwegian Presence (møbel- og produkt design) digitale plattform, som fikk mye oppmerksomhet internasjonalt, og nådde både et større og bredere publikum enn det en fysisk utstilling ville gjort. Dette bidro til at DOGA utvidet sitt nettverk internasjonalt, og skapte nye muligheter for norske designere og produsenter som deltok. Til London Design Festival, en av de viktigste internasjonale designsamlingene i verden, ble det produsert en

digital plattform med departementets støtte. Plattformen hadde over 55 000 besøk fra 56 land. Norsk Industri og designindustrien arrangerte også en pop-up-utstilling med åtte norske designbedrifter i ambassadørens residens over tre dager i oktober 2021. Prosjektet lyktes med å trekke inn kommersielle nøkkelaktører. Bedrifter som Hadeland Glassverk, Lundhs Realstone og Eikund har i etterkant åpnet egne visningsrom i London.

Oljedepartementet

Post 71 Norsk Oljemuseum

Stiftelsen Norsk Oljemuseum er et nasjonalt senter for formidling av informasjon og kunnskap om petroleumsvirksomhetens utvikling og betydning for det norske samfunn. Museets hovedoppgave er å dokumentere og formidle den norske oljehistorien gjennom å samle inn, bearbeide og lagre relevant historisk kildemateriale, samt å gjøre denne informasjonen tilgjengelig gjennom utstillinger og annen publisering. Driften av museet blir finansiert gjennom offentlige driftstilskudd fra stat, fylkeskommune og kommune, avkastning fra fondsmidler, bidrag fra oljeindustrien og egne inntekter. Det foreslås et tilskudd på 15,3 mill. kroner til Norsk Oljemuseum.

Resultatrapport 2021

Norsk Oljemuseum hadde inntekter på om lag 35 mill. kroner i 2021, hvorav 14,7 mill. kroner i tilskudd fra Olje- og energidepartementet. Inntektene omfatter om lag 1,8 mill. kroner i kompensasjon fra Kulturrådet for 2020 som ble inntektsført i 2021. Offentlige tilskudd utgjorde 59 prosent av inntektene i 2021.

Pandemien har hatt store konsekvenser for driften i 2021 og har medført en nedgang i antall besøkende med 56 prosent sammenliknet med rekordåret 2019. Nedgangen i antall besøkende har medført til en inntektssvikt på om lag 4,1 mill. kroner sammenliknet med 2019.

Museet hadde et negativt driftsresultat på om lag 3,1 mill. kroner, men hadde en netto avkastning på museets finansplasseringer på om lag 7,6 mill. kroner. Årsresultatet ble dermed om lag 4,5 mill. kroner som ble avsatt til annen egenkapital. Annen egenkapital var om lag 57,8 mill. kroner per 31. desember 2021. Annen egenkapital utgjør tidligere «sponsorfond» som består av finansielle bidrag fra privat næringsliv, som fra og med 2016 ble tatt inn som en del av det ordinære regnskapet og balansen til museet. Det innebærer at avkastningen fra denne fondskapitalen føres som finansinntekt i museets regnskap. Disponering av denne inntekten skjer gjennom et årlig uttak av egenkapitalen, det vil si dekning av det tapet som fremkommer i museets regnskap – negativt årsresultat.

Flere prosjekter har vært under utvikling og blitt realisert ved Oljemuseet i 2021 til tross for pandemien. På tross av lavere besøkstall, har museet dermed kommet seg gjennom pandemien uten å permittere ansatte. Ett av museets største utstillingsprosjekt, subseautstillingen «Ned i dypet» ble åpnet i september. Samtidig er det utført et stort arbeid med jubileumsprosjektet «Equinor 50 år på nett», som ble lansert til Equinors 50-årsjubileum i 2022. Også historieprosjektet om riggnæringen i norsk oljevirkosomhet har blitt igangsatt og utviklet i løpet av året.

Norges vassdrags- og energidirektorat

Resultatrapport 2021

Bidra til en helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vassdragene NVE overvåker vannressursene i Norge ved hjelp av over 600 hydrologiske målestasjoner i elver og innsjøer, i tillegg til målinger av markvann, grunnvannstand, vanntemperaturer, bre, snø, is og sedimenttransport på utvalgte steder. De hydrologiske målestasjonene gir god oversikt over vannressursene og er viktige blant annet for NVEs flom- og jordskredvarsling.

Driften av det hydrologiske stasjonsnettet har blitt prioritert høyt. På grunn av pandemien har det imidlertid vært mindre reiser for drift og vedlikehold. NVE har arbeidet med målinger, innsamlinger og kvalitetssikring av data. Nye IKT-verktøy er tatt i bruk, blant annet automatisk sjekk av alle nye hydrologiske måleverdier for å håndtere kritiske situasjoner og oppdage feil.

For å gjøre hydrologiske data lett tilgjengelig for gjenbruk, har NVE lansert to nye webløsninger: «Sildre», som gir tilgang til hydrologiske måledata i sanntid og med historikk, og «Seriekart» som er rettet mot profesjonelle brukere av hydrologiske data. NVE har fortsatt arbeidet med å utvikle og ta i bruk nye beregningsmetoder for flom.

NVE har formidlet informasjon om klimaendringer og klimatilpasning. Når det gjelder konsekvensene av klimaendringer på hydrologi og kryosfære (snø, bre og is), har NVE vært involvert i et kontinuerlig arbeid innenfor ulike FoU-prosjekter og i samarbeidet Norsk klimaservicesenter. I 2021 har NVE blant annet utarbeidet et oppdatert hydrologisk referansedatasett til bruk i klimastudier og gjennomført analyser av effektene av klimaendringer på isbreer, is- /vanntemperatur og skred.

I 2021 har NVE avsluttet det femårige FoU-prosjektet «Flaum og vassdragsmiljø i eit endra klima – Innovative metodar for restaurering og betre miljøtilstand». Resultatene fra prosjektet bidrar til at hensynet til miljø ivaretas bedre i vurderinger og etableringer av sikringstiltak mot flom og skred.

I konsesjonsbehandlingen av tiltak i vassdrag har påvirkninger på miljø- og brukerinteresser blitt utredet og helhetlig avveid. NVE har prioritert fremdrift i vilkårsrevisjoner samt innkallings- og omgjøringsaker i vassdrag med miljømål 2021 og 2027 etter vannforskriften. I arbeidet med revisjon av vilkår i eldre vassdragskonsesjoner har NVE åpnet opp for vilkårsrevisjoner i tre nye saker, og levert innstilling til departementet i ytterligere tre saker.

NVE har behandlet søknader om uttak av vann til akvakulturanlegg, drikkevann og andre inngrep i vassdrag. NVE vil fortsette å prioritere behandling av slike søknader. For å sikre at pålagte konsesjonsvilkår blir fulgt opp i planlegging, bygging og drift av anlegg har NVE fattet 147 vedtak om godkjenning av detaljplaner for miljø og landskap, inkludert planendringer.

Det er fremdeles mange vassdragsanlegg under bygging. NVE har prioritert miljøtilsyn med vassdragsanlegg i byggefasen. Restriksjoner på grunn av pandemien har gjort det utfordrende, men de fleste planlagte kontroller har blitt gjennomført. NVE har også hatt tilsyn med vassdragsanlegg i drift, og fortløpende fulgt opp hendelser som har blitt rapportert inn. I hovedsak har kontrollene avdekket at vannkraftaktører kjenner til kravene, men at forståelsen av hvordan disse skal etterleves kan være ulik. NVE finner at flere konsesjonærer fortsatt har for lite oppmerksomhet på viktige miljøkrav, og at flere selskaper bruker for lite ressurser på å rette opp feil og avvik i måleutstyr og -verdier. Kontroller av settefiskanlegg har blitt særlig prioritert. I 2021 har NVE publisert en ny veileder for terrengbehandling ved bygging av vassdrags- og energianlegg.

NVE har hatt høy aktivitet innenfor arbeidet med damsikkerhet. Dammer og vannveier skal klassifiseres i en av fem konsekvensklasser slik at det settes riktige krav til sikkerhet ved planlegging, bygging og drift av anleggene, og dette har vært en prioritert oppgave. I 2021 fattet NVE vedtak om konsekvensklasse i om lag 300 saker. Snart har alle vassdragsanlegg registrert i NVEs database gyldig vedtak om konsekvensklasse. Dette utgjør om lag 96 prosent av dammer og 92 prosent av vannveier. Oppfølging av anleggene med størst bruddkonsekvenser blir prioritert.

Dameiere som ble prioritert for revisjon i 2021 var i hovedsak kommuner som har vært gjennom en sammenslåingsprosess med andre kommuner. Bakgrunnen for prioriteringen er behovet for å vurdere kommunenes nyetablerte internkontrollsystem og om kvalifikasjoner er i samsvar med

regelverket. Sammenlignet med tidligere år er det totalt sett utført færre revisjoner og inspeksjoner grunnet pandemi og intern prioritering av ressurser.

NVE har fortsatt prosjektet «Risikobasert utvelgning av tilsynsobjekt» som har som målsetning å gi et bedre grunnlag for utvalg og dokumentasjon av tilsynsobjekter. Vassdragsvernet omfatter 390 objekter som er vernet mot kraftutbygging. Ved vurdering av tiltak i vernede vassdrag har NVE lagt stor vekt på verneverdiene. NVE gir informasjon om vernede vassdrag på sine nettsider, vurderer potensielle konflikter med vassdragsvern i høringer av kommunale arealplaner og har innsigelseskompetanse knyttet til NVEs fagområder. NVE har sektoransvaret for å gjennomføre vannforskriften innenfor sine områder. NVE har gjennomført prioriterte vilkårsrevisjoner, innkallings- og omgjøringsaker og bidratt til miljøtiltak gjennom tilskudds- og bistandsordningene. I 2021 har NVE også tatt del i arbeidet med å oppdatere regionale vannforvaltningsplaner for perioden 2022–2027.

Gjennom utvikling og drift av forvaltningsverktøyet vann-nett.no, i tråd med føringer fra Miljødirektoratet, har NVE bidratt til å organisere arbeidet med EUs vanddirektiv på en god måte. Arbeidet med forberedelser til neste rapportering til ESA i 2022 har pågått i 2021.

Gjennom tilskudd til Anno Norsk Skogmuseum, Kraftmuseet, det fredede kraftanlegget Tyso I og Telemarkskanalen, har NVE bidratt til bevaring og formidling av norsk vassdrags- og energihistorie. Den største digitale satsingen har vært utvikling av «Kraftlandet», et felles nettsted for museumssamarbeidet som dokumenterer, formidler og aktualiserer vassdrags- og energihistorien og fortløpende publiserer ny informasjon. I 2021 ble «Kraftlandet» besøkt av om lag 4 500 brukere.

NVE har fortsatt revideringsarbeidet for sektorens listeførte kulturminner i samarbeid med Riksantikvaren og den regionale kulturmiljøforvaltningen. Oversikten og utvalget av kulturminner med nasjonal verdi gir et bedre grunnlag for å hensynta sektorens egne kulturminner. I 2021 satte NVE også for første gang vilkår om fysisk bevaring av kulturminne etter energiloven.

Departementet vurderer at NVE har lagt til rette for en helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vassdragene.

Post 74 Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak, kan overføres

Det foreslås å bevilge 7 mill. kroner i tilskudd til museums- og kulturminnetiltak.

Telemarkskanalen

Det foreslås et tilskudd på 3 mill. kroner til Telemarkskanalen som skal benyttes til rehabilitering og vedlikehold av de vassdragstekniske anleggene. Tilskuddet skal bidra til å sikre at anleggene er i samsvar med krav etter NVEs «Retningslinjer for tilsyn og revurdering av vassdragsanlegg» samt «Forskrift om sikkerhet og tilsyn med vassdragsanlegg» og vannressursloven.

Resultatrapport 2021

Det ble utbetalt 3 mill. kroner i tilskudd til rehabilitering og vedlikehold av de vassdragstekniske anleggene til Telemarkskanalen i 2021.

Kraftmuseet

Det foreslås et tilskudd på 2,25 mill. kroner til Kraftmuseet som skal dekke lønns- og prosjektmidler til ett årsverk ved museet og vedlikehold av fredede kraftanlegget Tyso I i Ullensvang kommune.

Tilskuddet skal bidra til å formidle og dokumentere historier om vann og energi med hovedvekt på vannkraft, kraftoverføring, flom, konsekvenser av inngrep, samt miljøtiltak og vern av vassdrag. Videre skal midlene benyttes til drift og videreutvikling av nettstedet kraftlandet.no, et felles nettsted for museumssamarbeidet som dokumenterer, formidler og aktualiserer vassdrags- og energihistorien og fortløpende publiserer ny informasjon. Midlene skal også gå til å utvikle og arrangere ulike aktiviteter for undervisningssektoren.

Resultatrapport 2021

Det ble utbetalt 2,35 mill. kroner i tilskudd til dokumentasjon og formidling ved Kraftmuseet, herunder 0,5 mill. kroner til periodisk vedlikehold av det fredede kraftanlegget Tysso 1. Museet har også i 2021 bidratt til bevaring og formidling av norsk vassdrags- og energihistorie. Kraftmuseet står sammen med Anno Norsk Skogmuseum og NVE bak den store digitale satsningen kraftlandet.no som ble lansert i 2021. Tre tematiske episoder om flom før og nå, brehistorie og konsesjonspolitikk er publisert. Museet har også laget utstillingen «Kraftfull arkitektur» og videreutviklet KraftLaben samt tilpasset utstillingen «Kampen om Alta» som er blitt en fast del av museet.

Anno Norsk Skogmuseum

Det foreslås et tilskudd på 1,75 mill. kroner til Anno Norsk Skogmuseum i Elverum kommune som skal dekke lønns- og prosjektmidler til ett årsverk ved museet. Tilskuddet skal bidra til å formidle og dokumentere historier om vann og energi med hovedvekt på vannkraft, kraftoverføring, flom, konsekvenser av inngrep, samt miljøtiltak og vern av vassdrag. Videre skal midlene benyttes til drift og videreutvikling av nettstedet kraftlandet.no. Midlene skal også gå til å utvikle og arrangere ulike aktiviteter for undervisningssektoren.

Resultatrapport 2021

Det ble utbetalt 1,85 mill. kroner i tilskudd til dokumentasjon og formidling ved Anno Norsk skogmuseum. Museet har også i 2021 bidratt til bevaring og formidling av norsk vassdrags- og energihistorie. Anno Norsk Skogmuseum har sammen med NVE og Kraftmuseet lansert nettstedet kraftlandet.no i 2021. Museet ferdigstilte også utstillingen «Kraft for enhver pris», og har drevet utstrakt formidlingsarbeid mot skoleverket innen vassdrags- og energihistorietema.

Nasjonalt Vannkraftsenter

Resultatrapport 2021

Det ble utbetalt 0,5 mill. kroner i tilskudd til Nasjonalt Vannkraftsenter. Midlene har gått til utvikling av konsept, visuell profil, filmer og nettside for Arven, Nasjonalt Vannkraftsenter.

Justis- og beredskapsdepartementet

Post 71 Tilskudd Justismuseet

Justismuseet (Nasjonalt museum for politi, rettsvesen og kriminalomsorg) er ei privat stifting i Trondheim. Dette museet skal initiere og drive forskning og vere eit kompetansesenter for dokumentasjon og formidling av kunnskap om kva lov og rett har å seie for det norske samfunnet, historisk sett og i eit samfunnsaktuelt perspektiv.

Justismuseet søker årleg om tilskot og sender årsrapport og rekneskap, godkjende av revisor til Justis- og beredskapsdepartementet. I 2022 var tilskotet på om lag 8 mill. kroner. I tillegg til tilskot, inntekt frå billettsal og utleie av magasin skal Justismuseet søke støtte frå frie fond og private og offentlege støtteordningar.

Tilskotet til Justismuseet er nøkternt, og ein reduksjon vil føre til at Justismuseet ikkje vil klare å tilby gode og publikumsvennlege tenester og utstillingar. Ein ser ikkje at det er andre potensielle mottakarar av dette tilskotet.

Museumsdrift krev infrastruktur og særskild kompetanse. Vidare er ein rimeleg tidshorisont for tilrettelegging for t.d. utstillingar, viktig for at Justismuseet skal kunne tilby relevante og oppdaterte tenester og utstillingar. Å innlemme tilskotet i ei tilskotsordning ser ein difor ikkje som formålstenleg. Det blir foreslått ei løyving på posten på 8,2 mill. kroner.

Svalbardbudsjettet

1.4.3 Andre aktørar På svalbardbudsjettet blir det løyvd midlar til fleire statlege aktørar. Aktørane er fagleg styrte av dei respektive fagdepartementa:

- Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmeisteren for Svalbard (DMF)
- Kystverket
- Statsbygg Svalbard
- Skattekontoret på Svalbard
- Norsk Polarinstitut
- Meteorologisk institutt

Vidare får Svalbard Museum og Svalbard kyrkje løyvingar over svalbardbudsjettet.

I tillegg har ei rekkje andre statlege aktørar verksemd på Svalbard som blir finansiert utanfor svalbardbudsjettet, bl.a.:

- Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS
- Miljødirektoratet
- Riksantikvaren
- Nav
- Avinor
- Universitetsenteret på Svalbard AS (UNIS)
- Universitetssjukehuset Nord-Noreg HF ved Longyearbyen sjukehus
- Statens kartverk
- Svalbard globale frøkvelv
- Norsk helsenett SF
- Forbrukartilsynet
- Tolletaten

4.7 Kultur- og likestillingsdepartementet

4 4.7.1 Svalbard Museum

Svalbard Museum er eit natur- og kulturhistorisk museum lokalisert i Svalbard forskingspark i Longyearbyen. Museet er innlemma i det nasjonale museumsnettverket.

I tillegg til løyvinga over svalbardbudsjettet kap. 0004 Svalbard Museum, blir det tildelt midlar til Svalbard Museum på Kultur- og likestillingsdepartementet sitt budsjett, kap. 328, post 70 Det nasjonale museumsnettverket.

I 2021 hadde Svalbard Museum om lag 14 400 besøkande, ein auke på vel 17 pst. frå 2020, men framleis under nivået frå åra før virusutbrotet.

For 2022 er det løyvd 2,0 mill. kroner i ordinært driftstilskot på Kultur- og likestillingsdepartementet sitt budsjett til Svalbard Museum. I 2021 var den samla løyvinga til Svalbard Museum på kap. 328, post 70 monnaleg større, 3,5 mill. kroner, som følgje av løyvingar knytte til tiltak i samband med virusutbrotet og smitteverntiltaka. Regjeringa foreslår ei løyving på 2,1 mill. kroner til Svalbard Museum over Det nasjonale museumsnettverket, jf. vedlegg 1.

4.7.2 Nordnorsk Kunstmuseum

Nordnorsk Kunstmuseum tok i bruk nye lokale i Longyearbyen i 2022. I 2021 har aktiviteten på Svalbard vore avgrensa til ei utstilling i folkebiblioteket i Longyearbyen og ein utandørs installasjon.

Post 70 Tilskudd til Svalbard Museum

Løyvinga skal gå til å dekke husleige og andre bygningsmessige kostnader for Svalbard Museum i Svalbard forskingspark. Løyvinga skal vidare dekke drift av dei kulturhistoriske magasinane og lønn og bustadutgifter for stillinga som konservator og samlingsforvaltar. I tillegg til denne løyvinga blir det tildelt midlar til Svalbard Museum på Kultur- og likestillingsdepartementet sitt budsjett, kap. 328, post 70 Det nasjonale museumsnettverket. Det er foreslått ei løyving på posten på 14,4 mill. kroner.

Barne- og Familiedepartementet

Kyrkjebygga

Når det gjeld kulturhistorisk viktige kyrkjebygg, føreslår Regjeringa ei auka løyving i 2023.

Kyrkjebygga har gjennom historia spelt ei viktig rolle som ramme om det kristne truslivet og dei kyrkjelege handlingane. Dei er kulturminne og kulturmiljø som synleggjer viktig norsk historie gjennom snart tusen år. Samstundes er så godt som alle soknekyrkjene framleis i vanleg bruk, som samlingsstad og som ein stad å ha gudsteneste for kyrkjelyden. Fleire stader har dei òg karakter av å vere eit kulturhus for lokalsamfunnet. For mange er kyrkja ein stad der ein kan søkje trøyst eller samhald etter store ulukker og andre kriser som rammar samfunnet eller den einskilde.

Av dei om lag 1 630 kyrkjebygga som høyrer til Den norske kyrkja, er nær 1 000 freda eller peikte ut som kulturhistorisk viktige (såkalla listeførte kyrkjer). Forvaltninga av desse bygga må ta høgde både for kyrkjelege behov og interesser og for nasjonale og lokale kulturmiljøvernomsyn. Barne- og familiedepartementet og Klima- og miljødepartementet har saman gitt nærare reglar og rettleiing om forvaltning av kulturmiljøverdiane i rundskriv Q-06/2020.

Det er kommunen som har det økonomiske ansvaret for drifta og vedlikehaldet av kyrkjebygga. Den daglege forvaltninga er det fellesorganet for sokna som har ansvaret for. Det er ei utfordring at mange av kyrkjene har eit stort etterslep i vedlikehaldet og ikkje er godt nok sikra mot brann. Dette gjeld òg for dei eldste kyrkjene, sjølv om den samla innsatsen for å ta vare på kyrkjebygga har vore stor i seinare år. Dei fleste kyrkjebygga er eigde av sokna i Den norske kyrkja. I tillegg er nokre i privat eige, der Fortidsminneforeninga eig ein del kyrkjer, og nokre er eigde av stiftingar og museum.

For å komme vedlikehaldsetterslepet i møte har staten gjennom mange år gitt kommunar tilskot til istandsetjingsprosjekt, i perioden 2005–2019 i fyrste rekkje gjennom rentekompensasjonsordninga for kyrkjebygg. Innsatsen har likevel ikkje vore stor nok til å dekkje inn eit aukande etterslep i vedlikehaldet og slik sikre den kulturhistoriske arven som desse bygga representerer. Staten tek derfor eit større ansvar for å sikre dei kyrkjene som har størst kulturminneverdi. Frå 2019 har det over budsjettet til BFD vore gitt tilskot til restaurering av kyrkjer av særleg kulturhistorisk verdi. Tilskota er forvalta av Riksantikvaren. I tillegg vil det, som ei oppfølging av Stortinget sitt vedtak om deling av verdiane i Opplysningsvesenets fond, komme bevaringsprogram og -strategiar for ein forsterka statleg innsats på dette området.

Departementet har med bakgrunn i dette sett dette målet for kyrkjebygga:

- Kulturhistorisk viktige kyrkjebygg skal vere i forsvarleg stand.

Dei årlege investeringsutgiftene i kyrkjebygga har lenge lege på rundt 600–700 mill. kroner, men har auka noko dei to siste åra. I 2021 var investeringane på 776 mill. kroner, mot 726 mill. kroner i 2020. Auken kan ha samband med auka statleg satsing på kyrkjevedlikehald, som også krev kommunal eigendel, sjå omtale under kap. 882, post 61. I 2020 og 2021 har det ikkje vore noka ny investeringsramme i rentekompensasjonsordninga. I 2021 blei det utbetalt rentekompensasjon på 9,6 mill. kroner.

Dei fire siste åra har innsatsen med å ta hand om dei kulturhistorisk viktige kyrkjene blitt vesentleg styrkt gjennom tilskotsordninga på budsjettet til BFD. Dette er ei tilskotsordning som Riksantikvaren forvaltar i samarbeid med Den norske kyrkja. Midlane skal gå til brannsikring, klimasikring og istandsetjing av kulturhistorisk viktige kyrkjebygg, men ikkje til vanleg vedlikehald.

Til saman har det dei siste fire åra vore løyvd om lag 200 mill. kroner til bevaring av kulturhistorisk viktige kyrkjebygg. Midlane er fordelte gjennom sju utlysingar av tilskot, der dei ulike utlysingane er innretta på noko ulik måte. Det er eit krav for tildeling at kommunen stiller med medfinansiering. Måten dette er innretta på, er nærare omtalt under kap. 882, post 61.

Det faglege utvalet av kyrkjer som har blitt inviterte til å søkje, er mellom anna basert på kyrkjekontrollane KA Arbeidsgivarorganisasjon for kyrkjelege verksemder utførte i 2017 og 2021. I tillegg er det gjort ytterlegare undersøkingar av tilstanden til eit utval kyrkjer, og det er gitt tilsegn om midlar til mellom anna føreprosjekt på murverk. Samla sett viser desse tilstandsvurderingane at det er mellomalderkyrkjene i stein som jamt over har dårlegast tilstand. Biletet er likevel ikkje eintydig, verken for grupper av kyrkjer eller einskilde kyrkjer. Dette viser både behovet for nærare tilstandsundersøkingar og at prioriteringa av kyrkjer i kommande bevaringsprogram og -strategiar må byggje på kunnskap om kyrkjene.

Riksantikvaren rapporterer om at løyvingane er det største einskildløftet for vern av nasjonalt verdifulle kulturminne vi har, og at tilskota fungerer som katalysator for både dei kyrkjelege felleråda og kommunane til å løyve pengar til å komme i gang med naudsynnte tiltak. For 2023 gjer departementet eit framlegg om ein eittårig auke i løyvinga på 30 mill. kroner til sikring av verneverdige kyrkjer, sjå kap. 882, post 61.

I tråd med Meld. St. 29 (2018–2019) Opplysningsvesenets fond og Stortingets vedtak i saka, jf. Innst. 209 S (2019–2020), skal staten auke innsatsen sin for å sikre dei kulturhistorisk viktige kyrkjebygga. Dette vil omfatte arbeid med steinkyrkjer frå mellomalderen fram mot 1 000-årsjubileet for slaget på Stiklestad, jf. Stortingets oppmodingsvedtak nr. 708 av 16. juni 2020 og Innst. 379 S (2019–2020). Riksantikvaren er i samarbeid med Den norske kyrkja gitt i oppdrag å utarbeide forslag til bevaringsprogram og -strategiar for korleis oppgjeret etter Opplysningsvesenets fond skal forvaltast. I den fyrste delrapporten frå Riksantikvaren handlar leveransen om kapasiteten i handverkarmarknaden og forvaltninga, overordna forslag til strategi og innhald i bevaringsprogramma. Leveransen konkluderer med at ein viktig del av oppdraget blir å byggje opp kapasitet og kompetanse på tradisjonshandverk i åra som kjem. I tillegg blir det viktig å komme i gang raskt med tilstandsundersøkingar. Ei samla tilråding frå Riksantikvaren til Barne- og familiedepartementet og Klima- og miljødepartementet vil vere klar desember 2022. Departementet vil komme tilbake til Stortinget med ein nærare omtale av korleis ein etter tilrådinga ser for seg at bevaringsprogramma- og strategiane bør innrettast.

Post 61 Tilskot til freda og verneverdige kyrkjebygg, kan overførast

Løyvinga på posten skal nyttast til brannsikringstiltak, klimasikring og istandsetjing av kulturhistorisk viktige kyrkjebygg, ikkje til vanleg vedlikehald. Det er dei kulturhistorisk viktigaste kyrkjene med det mest presserande sikringsbehovet som skal ha prioritet ved tildeling av midlar. Dei faglege vurderingane som må gjerast for prioritering og utpeiking av tiltak, ligg til Riksantikvaren i dialog med kyrkjelege instansar. Tilskotsordninga er også open for kyrkjebygg i privat eige. Det er ein føresetnad for tildeling av tilskot at kyrkjeieigarane eller kommunen på vegner av kyrkjeiegaren er med på å finansiere tiltaka.

Departementet føreslår ei løyving på 50,3 mill. kroner i 2023 til arbeidet med å sikre og setje i stand dei kulturhistorisk viktige kyrkjene fram til eit program basert på verdiane staten tek over etter delinga av Opplysningsvesenets fond, blir sett i verk. Dette er ein eittårig auke på 30 mill. kroner frå

2022. Innsatsen skal forvaltast gjennom ei tilskotsordning forvalta av Riksantikvaren i samarbeid med kyrkjelege instansar. Hovudelementa i ordninga er omtalte i Prop. 1 S (2021–2022).

For å dekkje meirutgiftene Riksantikvaren får til forvaltninga av ordninga, føreslår departementet at 1,4 mill. kroner av satsinga på 30 mill. kroner blir løyvd over driftsposten til Riksantikvaren (kap. 1429, post 01).

Departementet føreslår ei samla løyving på 48,9 mill. kroner på posten i 2023.

Noreg i tusen år – nasjonaljubileet 2030

Slaget på Stiklestad der kong Olav 2. Haraldsson fall, gjer 1030 til eit viktig merkeår i norsk historie, både religiøst, kulturelt og politisk. Helgenkulturen rundt Heilag-Olav som i ettertid vaks fram, er eit sentralt fenomen i norsk trusliv og historie i hundreåra etter. Både kyrkja og kongedømet henta i ein formativ fase kraft og legitimitet frå Olavsarven. Helgenkongen si grav vart eitt av dei viktige pilgrimsmåla i vår verdsdel og kulten spreidde seg i heile det området vi i dag kallar Nord-Europa. Kyrkjeorganisasjonen og klosterrøyrsla som vaks fram i kjølvatnet av kristninga, vart òg viktige bindeledd mellom det heimlege samfunnet og det internasjonale. Då den moderne nasjonsbygginga tok til på 1800-talet, fekk både Olavskulten, det norske kongedømet før unionsperioden som starta i 1319 og den norske mellomalderkyrkja ny aktualitet. 1 000-årsmarkeringa av Slaget på Stiklestad er derfor eit godt høve til å reflektere over og diskutere både det samfunnet som Stiklestad-slaget fann stad i, og dei omfattande samfunnsendingane som kom etter – og som til dels er med oss enno.

Regjeringa ønskjer at 1 000-årsjubileet for slaget på Stiklestad blir ei nasjonal markering, der Stiklestad Nasjonale Kultursenter (SNK) skal vere navet i jubileet. Regjeringa vil setje ned ein nasjonal komitee for Nasjonaljubileet 2030. Stiklestad Nasjonale Kultursenter skal vere sekretariat for komiteen. SNK har i fleire år arbeidd fram mot 1000-årsmarkeringa. Midlar gitt til dette er førte over frå Kultur- og likestillingsdepartementet til Barne- og familiedepartementet frå 2023, sjå omtale under kap. 881, ny post 77 Nasjonaljubileet 2030. Det er eit mål å bidra til at 1000-årsmarkeringar knytt til dei historiske hendingane i tiåret før 1030 skal skape engasjement og debatt i åra fram mot 2030, og allmenn interesse for norsk historie og kulturarv.

Post 77 Nasjonaljubileet 2030 (ny)

Då Stortinget behandla Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022), jf. Innst. 14 S (2021–2022), blei det løyvd 2 mill. kroner på Kultur- og likestillingsdepartementet sitt budsjett til Stiklestad Nasjonale Kultursenter til å løyse sekretariatsoppgåver i samband med museet sitt arbeid med 1 000-årsjubileet for slaget på Stiklestad. Det blei i tillegg løyvd 3 mill. kroner til jubileumstiltak med relevans for arbeidet fram mot 2030.

Frå 2023 blir det lagt opp til at BFD tek over løyvingane til føremålet. Det blir med bakgrunn i dette føreslått å overføre 5,15 mill. kroner frå kap. 328, post 70 og 78 under Kultur- og likestillingsdepartementet til denne posten.

Av løyvinga føreslår departementet 3 mill. kroner løyvd i tilskot til jubileumstiltak, fordelt med 1,75 mill. kroner til «Tore Hunds rike», 1 mill. kroner til «Moster 2024» og 250 000 kroner til «Valdres i 1000 år». I tillegg kjem tilskotet til sekretariatsoppgåver til Stiklestad Nasjonale Kultursenter. Målet med desse tilskota er å bidra til at 1000-årsmarkeringar skal skape engasjement, debatt og interesse for norsk historie og kulturarv i åra fram mot 2030. Kriterium for måloppnåing for dei namngitte

tilskotsmottakarane omtalte ovanfor, er om tildelinga er nytta i samsvar med føremålet for tilskota. Departementet og Riksrevisjonen kan setje i verk kontroll med at midlane blir nytta etter føresetnadene.

Departementet føreslår ei løyving på 5,2 mill. kroner i 2023.

Kommunal- og Distrikts departement

Post 70 Diverse formål, kan overføres, kan nyttes under post 21

Bevilgningen dekker kontingenter og enkeltstående tilskudd med navngitt mottaker, som ikke hører naturlig inn under andre budsjettposter.

Bevilgningen skal dekke om lag 300 000 kroner av Norges årlige kontingent for medlemskap i European Institute of Public Administration (EIPA) samt årlige kontingenter for Employers entrusted to deliver Sustainability, Growth and Innovation (SGI Europe) på om lag 170 000 kroner og International Hydrographic Organization (IHO) på om lag 950 000 kroner.

Bevilgningen skal videre dekke utgifter på 1,3 mill. kroner til oppfølging av handlingsplan mot antisemittisme. Midlene skal blant annet benyttes til sikkerhetstiltak og informasjonstiltak ved Jødisk Museum i Trondheim (JMT). JMT har særskilt kompetanse til å sikre en aktiv og målrettet innsats mot antisemittisme, sammen med Det Mosaiske Trossamfund i Oslo. JMT mottar tilskudd etter søknad, som vurderes av departementet.

Bevilgningen skal også dekke noen mindre stipendutbetalinger til mastergradsstudenter innenfor økonomi og juss på bolig-, bomiljø- og byggområdet.

Det foreslås å redusere bevilgningen med 20 000 kroner som følge av innsparing i tilskudd til navngitte tilskuddsmottakere.

Det foreslås å bevilge 3,2 mill. kroner.

Post 30 Prosjektering av bygg, kan overføres

Løyvinga dekker midlar til prosjektering av ordinære byggjeprojekt fram til fullført forprosjekt.

I 2021 blei løyvinga brukt til vidareføring av prosjektering for rehabilitering av Nationaltheatret. I tillegg blei forprosjekt for Campus NTNU og Ocean Space Centre vidareført, og revidert forprosjekt for Tromsø Museum ved UiT blei ferdigstilt.

Det blir foreslått å løyve 72 mill. kroner til NTNU Campussamling og 15 mill. kroner til å greie ut prosjektet om Nationaltheatret. Samla blir det foreslått å løyve 87 mill. kroner.

Prioriteringar og budsjettforslag for 2023

Tabellen nedanfor viser prosjekt på kap. 530 der bygging blir vidareført i 2023:

Tabell 5.2 Byggjeprojekt utanfor husleigeordninga – under oppføring

Vis tabellen i full bredde

(i mill. kroner)					
	Oppstart	Forventa ferdig	Kostnadsramme per 1.7.2023 ¹	Forventa for- bruk t.o.m. 2022	Forslag 2023
<i>Prosjekt under Kunnskapsdepartementet:</i>					
UiO, Nytt livsvitskapsbygg	2018	2026	12 617,2	1 806	1 400
UiO, Vikingtidsmuseet	2020	2026	2 429,9	520	500
<i>Prosjekt under Nærings- og fiskeridepartementet:</i>					
Ocean Space Centre	2022	2028	4 666,2	324	600

(i mill. kroner)

	Oppstart	Forventa ferdig	Kostnadsramme per 1.7.2023 ¹	Forventa for- bruk t.o.m. 2022	Forslag 2023
Prosjekt i reklamasjonsfase					6
Samla forslag post 33					2 506

¹ Kostnadsrammene er eksklusive midlar til kunstnarisk utsmykking, jf. kap. 530, post 36.

Statsbygg kan fordele midlane på posten mellom dei ulike prosjekta, avhengig av framdrift og likviditetsbehov for det enkelte prosjektet i 2023.

Det blir foreslått å løyve 2 506 mill. kroner.

Prioriteringar og budsjettforslag for 2023

Løyvingane til brukarutstyr er foreslått vidareførte med 50 mill. kroner til nytt livsvitskapsbygg og 25 mill. kroner til Vikingtidsmuseet, begge ved UiO, 70 mill. kroner til fagskule for brann- og redningspersonell, 1 mill. kroner til NTNU Campussamling, 550 mill. kroner til Ocean Space Centre og 5,5 mill. kroner til Nasjonalmuseet. I tillegg er det foreslått 25 mill. kroner til å vidareføre arbeidet med nødvendige tiltak på Nationaltheatret. Sjå Prop. 1 S (2022–2023) for Kunnskapsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kulturdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet for ytterlegare omtale av prosjekta.

Det blir foreslått å løyve 726,5 mill. kroner.

Tilskudd til Norsk Teknisk Museum

Det foreslås et tilskudd på 7,11 mill. kroner til Norsk Teknisk Museum.

Etter at Telenor avviklet sin støtte til Telemuseet, ble Norsk Teknisk Museum og Telemuseet slått sammen i 2018. Departementet gir støtte for å ivareta arven på teleområdet.

Telemuseet var samlokalisert med Norsk Teknisk Museum før sammenslåingen, og de er nå fullt integrerte som ett museum. Det er ikke anledning til å trekke teleområdet ut av museet igjen, og derfor heller ikke anledning til å bruke en generell tilskuddsordning som virkemiddel.

Formålet med bevilgningen er å sikre bevaring av Telemuseets museale samlinger og kulturminner som dokumenterer norsk telehistorie fra 1855 og fram til i dag, og kompetanse på teleområdet. I tråd med føringene fra Stortinget fra 2018, jf. Innst. 13 S (2017–2018), settes også midler av til regional virksomhet.

I 2021 er det arbeidet med å utvikle en ny, stor IKT-utstilling med teleområdet som et bærende element. Utstillingen åpnet våren 2022. Videre har arbeidet med å ta vare på og tilgjengeliggjøre registrerte arkiver fortsatt, og det har også blitt arbeidet med å digitalisere film- og lydmaterialer.

Kriterier for måloppnåelse er at samlingene fra Telemuseet blir ivaretatt, at de er tilgjengelige gjennom utstillinger eller på forespørsel, og at kompetansen på teleområdet opprettholdes.

Departementet stiller krav og vilkår til bruken av midlene, herunder til bruk på regional virksomhet, og stiller krav om rapportering.

Post 73 Kvensk språk og kultur, kan overføres

Målet for ordningen er å bidra til å revitalisere kvensk språk og fremme kvensk/norskfinsk kultur. Ordningen skal spesielt fremme kvensk språk og kvensk/norskfinsk identitet hos barn og unge.

Kriterier for måloppnåelse er antall arrangerte prosjekter, kurs og aktiviteter som fremmer formålet, og antall deltakere på de ulike tiltakene.

Tildelingskriterier

Frivillige organisasjoner, privatpersoner, kommuner og institusjoner kan søke om prosjektstøtte til kulturformål og tiltak som bidrar til å styrke kvensk språk og identitet.

Nærmere tildelingskriterier er fastsatt i forskrift.

Over tilskuddsordningen kan det også søkes midler til etablering og drift av kvenske språk- og kultursentre og til kvensk avis.

Prioriteringer og budsjettforslag for 2023

Det vil bli tildelt driftsmidler til kvenske språk- og kultursentre og til kvensk avis.

Det vil gis prosjekttilskudd etter søknad til tiltak som bidrar til å oppfylle formålet med tilskuddsordningen.

Bevilgningen på posten skal også dekke kostnader til administrasjon av ordningen. Som følge av at Kulturrådet overtar forvaltningsansvaret for tilskuddsordningen fra 2023, foreslås bevilgningen redusert med 450 000 kroner mot en tilsvarende økning av Kulturdepartementets kap. 320 Norsk kulturråd, post 01 Driftsutgifter.

Kulturrådet utbetaler normalt tilskudd med 80 pst. av beløpet ved tilsagn og de resterende 20 pst. ved godkjent sluttrapport for prosjektet, også i tilfeller der rapporten først kommer påfølgende år. Det foreslås på denne bakgrunn at posten tilføres stikkordet «kan overføres» slik at denne praksisen også kan benyttes for tilskudd til nasjonale minoriteter.

Det foreslås å bevilge 10,9 mill. kroner.

Post 74 Kultur- og ressurscenter for norske romer

Formålet med tilskuddet er å videreutvikle og drifte et kultur- og ressurscenter for romer, blant annet for kultur- og kunnskapsformidling. Senteret skal fungere som et sted hvor romer og majoritetsbefolkningen kan møtes.

Måloppnåelsen måles i første omgang i deltakelse. Norske romer skal delta i beslutningsprosesser som angår innhold og drift av senteret. På sikt skal senteret og tiltakene der evalueres.

Prioriteringer og budsjettforslag for 2023

Romano Khers drift i nye lokaler skal sikres og senteret skal utvikles videre etappevis med blant annet kulturarbeid, tiltak rettet mot barn og ungdom og enkelte arbeidsrettede tiltak. Senteret skal også holde kurs og foredrag for offentlige etater.

Brobyggertjenesten, som blant annet bistår romene i kontakt med det offentlige, skal videreføres.

Det foreslås å redusere bevilgningen med 342 000 kroner som følge av innsparing i tilskudd til navngitte tilskuddsmottakere.

Det foreslås å bevilge 17,2 mill. kroner. I bevilgningen inngår midler til Kirkens Bymisjons arbeid med brobyggertjenesten for norske romer.

Det foreslås videre en tilsagnsfullmakt på 4,1 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 75 Romanifolket/taterne, kan overføres

Formålet med tilskuddsordningen er å bidra til å utvikle og synliggjøre romanifolket/taternes kultur, språk og historie.

Gjennom prosjektrapporteringen blir det vurdert i hvilken grad prosjektet har oppnådd de målene som er satt i søknaden, om prosjektet har nådd målgruppen og hvilket resultat prosjektet har ført til i form av aktiviteter eller tiltak.

Tildelingskriterier

Privatpersoner, private og offentlige institusjoner, organisasjoner og andre virksomheter kan søke om tilskudd til prosjekter som bidrar til å synliggjøre, styrke og videreføre romanifolkets/taternes kultur og historie, til å styrke språket romani, til dokumentasjon og formidling av kunnskap om romanifolkets/taternes situasjon og til holdningsskapende arbeid.

Oppfølging og kontroll

Den kollektive oppreisningen til romanifolket/taterne blir forvaltet av Kulturrådet som en tilskuddsordning, i henhold til egen forskrift. Kommunal- og distriktsdepartementet er klageinstans. Kulturrådet har ansvar for å evaluere ordningen.

Prioriteringer og budsjettforslag for 2023

Romanispråk skal fortsatt styrkes, og det vil bli etablert kulturarenaer og møteplasser i tråd med en femårsplan Kulturrådet utarbeidet i 2021 i samarbeid med en faggruppe som består av medlemmer oppnevnt av organisasjonene, og fagpersoner på feltet.

Det vil bli prioritert å bevare, dokumentere, formidle og videreføre romanifolket/taternes materielle og immaterielle kulturarv, som tradisjoner, fortellinger, håndverk og musikk, i tråd med femårsplanen.

Enkeltaktører vil få tilskudd etter søknad, til tiltak som bidrar til å oppfylle målet for ordningen.

Det foreslås å bevilge 5,5 mill. kroner.

For at ubrukt bevilgning fra tidligere år skal gå til det tiltenkte formålet, foreslås det at departementet gis fullmakt til å overføre udisponert beløp på kap. 567, post 75 fra 2023 til 2024, jf. forslag til romertallsvedtak.

